

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2010 - 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Barbora Tesařová

Historický vývoj ženské vnější a vnitřní krásy

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Soňa Štroblová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2010 - 2013

BACHELOR THESIS

Barbora Tesařová

**Historical development of outer and inner female
beauty**

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PhDr. Soňa Štroblová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne .....

Barbora Tesařová

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní PhDr. Soně Štroblové za odborné vedení, užitečné rady a ochotu při zpracování této práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá ženskou krásou ze dvou různých pohledů. Od starověku až po současnost popisuje dobový ideál ženské krásy a pohled na ženskou krásu vnitřní. Stěžejním bodem práce je výběr několika významných žen v každém historickém období. Na jedné straně stojí ženy fyzicky krásné, na straně druhé ty, které taková měřítká nespĺňovaly. Disponovaly tzv. „vnitřní krásou“ a určitým způsobem byly pro společnost důležité, respektive ji výrazně ovlivnily. Dalšími tématy práce jsou dobová móda a postavení žen v tehdejší společnosti.

Poznatky z teoretické části jsou aplikovány v části praktické pomocí kvantitativního šetření, konkrétně dotazníku. Výsledky dotazníkového šetření představují názor současné populace, ženské a mužské zvlášt', jak vnímá rozdíl mezi vnější a vnitřní krásou. Ze závěrů vyplývá, co má pro koho v dnešní době větší hodnotu.

Klíčové pojmy

Ideál, krása, móda, oděv, postavení, schopnost, společnost, vnější krása, vnitřní krása, významnost, žena.

Annotation

The thesis analyses female beauty from two different points of view. The thesis describes dream of female beauty across the all periods of time and the view on inner beauty from ancient times till nowadays. The main point of the thesis is the selection of important women in all periods of time. On one side we can find the women who are beautiful on outside. On the other side there are the women who didn't fulfill the requirements of outer beauty but possess the inner beauty. These ladies had big influence on the society and for that reason were important for the society. Other topics of the thesis are fashion and female status in all periods of time.

Findings in the theoretical part are applied in the practical part by quantitative research made by questionnaires. Questionnaire represents opinion of contemporary female and male society and how they perceive the difference between outer and inner beauty nowadays. The conclusions show what represents bigger value for respondents.

Key words

Ability, beauty, clothing, fashion, ideal, importance, inner beauty, outer beauty, society, status, woman.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 CO JE TO KRÁSA	10
1.1 Ideál ženské krásy	10
1.2 Vnitřní krása	11
2 STAROVĚK	13
2.1 Egypt	13
Nefertiti	14
Kleopatra.....	14
3 ANTIKA	16
3.1 Řecko	16
Afrodita	17
3.2 Řím.....	18
Zenobie	20
4 STŘEDOVĚK	22
4.1 Eleonora Akvitánská	25
4.2 Hildegarda z Bingenu	27
5 RENESANCE.....	30
5.1 Markéta z Anjou	33
5.2 Alžběta I.....	35
6 BAROKO.....	38
6.1 Jeanne – Antoinette Poissonová	41
6.2 Marie Terezie	42
7 19. STOLETÍ.....	44
7.1 Alžběta Bavorská	45
7.2 Charlotte Brontëová a Emily Brontëová.....	47
8 20. STOLETÍ.....	49
8.1 Marilyn Monroe	52
8.2 Matka Tereza	54
9 21. STOLETÍ.....	57

9.1	Tereza Maxová	58
9.2	Oprah Winfrey	59
PRAKTICKÁ ČÁST		62
10	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	62
10.1	Metodika	62
10.2	Popis zkoumaného vzorku	62
10.3	Hypotézy	63
10.4	Vlastní šetření	63
10.5	Vyhodnocení cílů a hypotéz	71
10.5.1	Vyhodnocení cílů	71
10.5.2	Vyhodnocení hypotéz	72
ZÁVĚR		74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		77
SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK		80
SEZNAM PŘÍLOH.....		81

ÚVOD

Tato práce se zabývá ženskou krásou ze dvou různých pohledů. Jedním pohledem je krása vnější, tedy fyzická. Druhým je krása vnitřní, tedy duševní. Práce je rozdělena do jednotlivých historických období, a to od starověku až po současnost.

V každém období je popsán jak dobový ideál ženské krásy a tehdejší móda, tak postavení žen ve společnosti a jejich způsob života.

Stěžejní částí každé kapitoly je popis dvou žen, které byly pro společnost významné. Na jedné straně je vždy uvedena žena, která byla vzhledově krásná nebo byla přímo považována za ideál krásy své doby. Na straně druhé stojí žena, která nemusela být vzhledově dokonalá, ale byla pro společnost důležitá. Je tedy příkladem krásy vnitřní. Ať už to byla panovnice, která zahýbala světovými dějinami, spisovatelka, jejíž díla četlo nesčetně mnoho lidí nebo žena, která svůj život zasvětila charitě a pomoci druhým lidem.

Cílem práce je přivést čtenáře k úvaze o významu krásy vnější a vnitřní. Co má v životě větší váhu a smysl? Co on sám preferuje, co je pro společnost přínosnější a jak sama společnost na tyto fenomény reaguje?

Součástí práce je kvantitativní výzkum, konkrétně dotazníkové šetření. To má za úkol zjistit, jak jednotlivé druhy krásy vnímají ženy a muži našeho století.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CO JE TO KRÁSA

„Filozofové o ní hloubají a tvůrci pornografie ji nabízejí. Na otázku, proč lidé touží po kráse, Aristoteles odpověděl: „Na tuto otázku dokáže odpovědět každý, kdo není slepý.“ Krása získává srdce, zaujímá rozum a podněcuje emoce. Od Platona až k fotografiím nahých žen sloužily obrazy krásy bezmezné lidské touze vidět a zpodobnit dokonalého člověka.“¹

Lidskou krásu, zejména krásu ženskou, zkoumá a zpodobňuje lidstvo již od dávných dob. Je také předmětem vědeckého zkoumání a v lidském životě hrála a stále hraje nemalou úlohu. Ženská краса inspiruje denně mnoho lidí, jako jsou módní návrháři, média, malíři, spisovatelé, ale také „obyčejní“ lidé. Inspirovala i mnoho významných umělců v historii a stala se předmětem jejich děl. Například v umění antickém (sochařství), renesančním (malířství), v literatuře (poezie, drama), v hudbě, tanci a filmu.²

1.1 Ideál ženské krásy

Již v pravěku jsme se mohli setkat s pohledem na ideál ženské krásy. Vypovídá o tom soška Věstonické Venuše, která poukazuje na ideál ženské krásy jako na ženu s velkými ňadry a širokým lůnem, které jsou symbolem plodnosti a mateřství. V každém období se ale na ideál krásy díváme jinak a posuzujeme jej podle různých aspektů.

„Stanovení ideálu ženské krásy se řídí několika zřeteli. Podle HAVELOCKA ELLISE je třeba vzít v úvahu:

- 1) *Obecný, antropologický ideál krásy,*
- 2) *Ideál plemenný, rasový,*
- 3) *Zdůraznění druhotných pohlavních znaků,*
- 4) *Zvláštnosti osobního vkusu a módy,*
- 5) *Cizokrajné prvky a odchylky v plemenném ideálu.“³*

¹ Etcoff, N. *Proč краса vládne světu*. 1. vyd. Praha: Kolumbus, s. r. o., 2002. s. 7. ISBN 80-7249-112-1

² Zeman, J. *Žena a краса: K otázkám erotologické estetiky*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. s. 3. ISBN 80-7041-352-2

³ Zeman, J. *Žena a краса: K otázkám erotologické estetiky*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. s. 31. ISBN 80-7041-352-2

Antropologický ideál můžeme chápat jako obecné lidské znaky krásy, jimiž člověka specifikujeme a odlišujeme jej od zvířat. Mezi tyto znaky patří například vzpřímená chůze, souměrnost postavy, lysost kůže, vybíhající brada, malá ústa, jemné oční oblouky a další. Plemenný ideál se týká odlišnosti člověka podle typu rasy. Jde především o barvu kůže. Dalšími odlišnostmi mohou být typické rysy pro určitou rasu, jako jsou u žluté rasy šikmé oči, u černé plochý nos a velké, plné rty. Za druhotné pohlavní znaky považujeme tvar ženských boků a nader.⁴

V každém historickém období a v životě člověka jako takovém hraje velmi důležitou roli v určování ideálu ženské krásy osobní vkus. Dalším určujícím prvkem je móda, která se každou chvílí mění a v každém historickém mezníku je pro danou dobu typická. V poslední řadě jsou důležité také sociální momenty. Každý člověk žije v určité společnosti, která má svou kulturu, zvyky, tradice a tudíž i svůj ideál krásy. V historii se můžeme setkat také s rozdíly třídními. Například bylo nepřípustné, aby si urozená osoba našla zalíbení v člověku, který byl v roli poddaného nebo otroka. Ideál ženské krásy má nesčítelně mnoho podob.

1.2 Vnitřní krása

Krásu vnitřní neboli krásu duševní je mnohem hodnotnější a důležitější, než krásu smyslová, tedy ta, kterou vidíme navenek. Do krásy duševní (vnitřní) můžeme zahrnout krásu morální, činů a ušlechtilých myšlenek.⁵

Už od dob Platóna kolovala mezi lidmi představa, že vnější krása je odrazem krásy vnitřní. „*Baldassare Castiglione napsal v roce 1561, že krása je posvátná věc..., pouze vzácně přebývá d'ábelská duše v krásném těle, a tak je vnější krása pravdivým znamením vnitřní dokonalosti..., může být řečeno, že nějakým způsobem jsou dobrot a krása tímtež, zvláště pak v lidském těle. A bezprostřední příčinou fyzické krásy je, podle mého názoru, krása duše*“.⁶

Zatímco vnější krása byla považována za jakýsi znak čistoty duše, na druhou stranu ošklivost předznamenávala špatnou povahu nebo nebezpečí. Vztah mezi fyzickou krásou a charakterem člověka se pokoušeli lidé objasnit již v době Aristotela. Dnes už

⁴ Zeman, J. *Žena a krása: K otázkám erotologické estetiky*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. s. 31. ISBN 80-7041-352-2

⁵ Štěpánová, P. *Antické a biblické pojetí krásy: jako základ evropské kultury*. Brno: Petra Štěpánová – PETRA, 2010. s. 41. ISBN 978-80-904752-0-5

⁶ Etcoff, N. *Proč krása vládne světu*. 1. vyd. Praha: Kolumbus, s. r. o., 2002. s. 48. ISBN 80-7249-112-1

všichni víme, že charakter, inteligenci nebo jakékoliv vnitřní vlastnosti člověka na první pohled zjistit je téměř nemožné. Kdyby všechny známé morální ikony vypadaly jako královny či králové krásy, všechno by bylo asi jasnější. Nicméně náš pohled na člověka zůstává jen na jeho povrchu a to, co je pod ním, vyžaduje daleko více úsilí. Je to delší proces, kdy poznáváme charakter osobnosti, a to hlavně na základě jeho chování k okolí. Dnes se řídíme tím, že krása netkví v tom, jak člověk vypadá, nýbrž v tom, jak se chová. Toto pravidlo je ale velmi často porušováno. Špatné činy hezkých lidí jsou často tolerovány a ostatní jsou k nim shovívavější. Oproti tomu v posuzování nehezkých lidí máme častěji mnohem dříve jasno. I když většina lidí ví, že spojovat vnější krásu s vnitřními kvalitami člověka není správné, často jsou tyto dvě věci spojovány.⁷

Vnitřní krása člověka vyjadřuje jaký ve skutečnosti je. Není pomíjivá jako krása vnější. Rozhodně by měla v lidských životech hrát zásadní roli. Nicméně krása fyzická byla, je a vždy bude to první, co nás na člověku upoutá.

---

⁷ Etcoff, N. *Proč krása vládne světu*. 1. vyd. Praha: Kolumbus, s. r. o., 2002. s. 48, 51. ISBN 80-7249-112-1

2 STAROVĚK

Toto období je datováno od 3. tisíciletí př. n. l. až do 5. století našeho letopočtu.⁸

2.1 Egypt

Z dochovaných maleb, soch a artefaktů je patrné, jaký byl ideál ženské krásy ve starověkém Egyptě. Velmi výrazné líčení (typické byly linky lemující celé oko), černé, upravené vlasy a šperky, které se nosily nejen na těle, ale také se jimi později zdobilo oblečení. Ve starověkém Egyptě se muži ženám velice podobali. Především líčení a péče o tělo byly téměř totožné.

Egyptská móda se ve starověku skoro neměnila. Oděvy byly vyráběny z plátna různé kvality, od hrubší tkaniny až po jemné poloprůhledné látky. Na většině maleb byly oděvy Egyptů bílé, kdy bílá barva měla symbolizovat čistotu. Vzhledem k podnebí se nosily spíše krátké účesy, i když šlechtici mívali dlouhé vlasy nebo nosili při slavnostních příležitostech paruky (dlouhé, rovné, copy nebo lokny). Později se účesy také vycpávaly a zdobily se různými ornamenty a ozdobami. Používalo se mnoho druhů přípravků k úpravě vlasů. Například henna (rostlinné barvivo), kterou si Egypté barvili nejen vlasy, ale i nehty. Existovaly i různé směsi proti lupům, šedivění a padání vlasů. Vznešené dámy nosily přes tuniku síť z korálků.⁹

Ženám na jejich kráse velmi záleželo. Zdobily svá těla šperky, výrazně se líčily, chodily načesané a celkově upravené. Egyptská móda byla velmi výrazná. Čím více šperků ze zlata, tím lépe. Nejen vzhled, ale také čistota byla pro Egyptěany velmi důležitá. „Většina lidí se myla v řece nebo doma pomocí konvic a mis. Bohatí lidé měli místnost, kde je sluhové polévali vodou. Voda odtékala trubkou do zahrady. Místo mýdla užívali čistící krém vyrobený z tuku, vápna a parfému. Lidé se denně natírali olejem, aby se chránili před sluncem a vysušením a popraskáním kůže. Holili se břitvami, pinzetami si vytrhávali chloupky, měli přípravky na léčbu uhříků a odstraňování tělesných pachů. Obě pohlaví se voněla a líčila si oči.“¹⁰

---

⁸ Procházka, V. *Příruční slovník naučný: 4. díl, S-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1967. s. 254.

⁹ Chisholmová, J. – Miliardová, A. *Starověké civilizace: školní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2003. s. 36. ISBN 80-7237-091-X

¹⁰ Chisholmová, J. – Miliardová, A. *Starověké civilizace: školní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2003. s. 37. ISBN 80-7237-091-X

Ve starověkém Egyptě se na ženy nenahlíželo jen jako na „ozdoby“ mužů, ale také jako na svobodné bytosti.

Oproti ostatním částem starověkého světa měly ženy v Egyptě v mnoha ohledech lepší postavení. I když nevykonávaly veřejné funkce, byly svobodné a měly stejná práva a povinnosti jako muži. Všichni skládali stejné přísahy, dostávali stejné tresty. Ženy mohly uzavírat smlouvy, obchodovat, některé také vedly za své manžele statek nebo obchod a mohly dokonce svědčit u soudu i podávat žaloby.¹¹

Ideálem ženské krásy byla pro Egyptřany nejen žena fyzicky krásná, ale i chytrá, schopná a samostatná.

Nefertiti

Nefernefruaton Nefertiti (přibližně 1367 - 1350 př. n. l.), později známá už jen jako Nefertiti je v současné době asi nejslavnější egyptská královna. Byla manželkou faraona Amenhotepa IV., který později přijal jméno Achnaton. Nefertiti byla jednou z nejmocnějších, ale hlavně nejkrásnějších žen ve starověkém Egyptě a mimo jiné byla také nevlastní matkou faraona Tutanchamona. Nefertiti měla s Achnatonem šest dcer. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo královně zplodit syna, její vliv značně klesal. Od té doby o ní už nejsou žádné další dochované památky, ani zmínky o její smrti, a tak dodnes není jisté, co se s ní skutečně stalo. Nicméně Nefertiti byla pro Egyptřany ztělesněním ženské krásy. Její jméno bylo často překládáno jako „nádherná žena přichází“. O tom, že byla opravdu krásná, svědčí její vápencová busta, kterou vytvořil sochař Thutmose. Je na ní vyobrazena s vysokou modrou korunou a nezvykle krásným jemným obličejem.¹²

Nefertiti byla tedy jakýmsi ideálem ženské krásy v době starověkého Egypta. Byla velmi významnou a váženou královnou, jejíž krása dokázala ohromit každého.

Kleopatra

Kleopatra byla sedmou egyptskou královnou tohoto jména a také poslední panovnicí ptolemaiovské říše, kterou založili Řekové. *„Její sláva většinou pramení z toho, že byla jednou z nejproslulejších romantických hrdinek všech dob a měla téměř*

---

¹¹ Chisholmová, J. – Miliardová, A. *Starověké civilizace: školní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2003. s. 58. ISBN 80-7237-091-X

¹² Rozehnal, J. *Nefertiti*. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-26]. Dostupné z: <http://www.egyptologie.cz/56/nefertiti/>

legendární pověst dokonalé svůdkyně. I když však byla přitažlivá, nebyla zřejmě zase taková krasavice, jak ji líčí literatura a film.“¹³

Ačkoliv byla Kleopatra velmi svůdná žena, neexistují žádné důkazy o tom, že by byla promiskuitní či měla nějaké jiné milence, než píše sama historie. Jejími milenci byli Julius Caesar a Mark Antonio. Vzhledem k tomu, že Kleopatra vládla zemi, která upadla do područí Říše římské, byl její milostný život nejen záležitostí osobní touhy, ale nepochybně byl také doprovázen jejími královskými ambicemi. Jejím prvním milencem byl Caesar, se kterým měla později syna Caesariona. Po Caesarově smrti se Kleopatra provdala za Marka Antonia, vládce římského impéria. Zplodili spolu tři děti. Kleopatra hrála velmi důležitou roli při určování osudu Říše římské. Antonius však nevládl celému římskému impériu, byl součástí vládnoucí koalice, ve které se o impérium dělil s Octavianem (Caesarův prasnovec) a Lepidem. Později dohoda mezi Octavianem a Antoniem padla a začala se chystat válka. Antoniova a Kleopatřina vojska Octavianova flotila krutě porazila. Antonius nalehl na meč a na následky zranění zemřel Kleopatře přímo v náručí. Octavianus chtěl Kleopatru zajmout živou, ale ona před ním stačila uprchnout do své hrobky. Nechala si v košíku s fiky tajně přinést brejlovec egyptského, který jí uštkl a otrávil svým jedem. Po Kleopatřině sebevraždě Octavianus zabil Caesariona. Její a Antoniovy děti převezl do Říma a nechal z nich vychovat řádné římské občany.

Kleopatra byla schopná, politicky zběhlá a neobyčejně odvážná žena. Nejen, že se postavila silné moci Římanů, ale také ji téměř přemohla. Její krása spočívala hlavně v její lásce ke své zemi.¹⁴

---

¹³ Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. s. 235. ISBN 80-242-0376-6

¹⁴ Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. s. 235 - 237. ISBN 80-242-0376-6

3 ANTIKA

Toto období je datováno od vzniku řecké archaické civilizace kolem 8. století př. n. l. a končí počátkem středověku v 5. století našeho letopočtu, a to konkrétně rozpadem Západořímské říše. Antikou tedy rozumíme především kulturní období a vývoj starověkého Řecka a Říma. Vnímání krásy a celkový zájem o ni byl velmi důležitou charakteristikou pro řecký a římský starověký svět.¹⁵

3.1 Řecko

Z umění si můžeme všimnout, že Řekové vyobrazovali ženy v protikladech. Ženy kyprých a plných tvarů, zároveň ale tvarů vyrovnaných. Ženy nahé, ale také oděné, ve stoje i v pohybu. Ideálem byli pro Řeky bohové. Nejčastěji zpodobňovali bohy v jejich dokonalostech. Co se týče „obyčejných“ žen, měli Řekové nejraději aristokratickou krásu – ženy souměrných proporcí a tvarů.¹⁶

Pro něco, co je přitažlivé a líbivé, měli Řekové označení *kalón*, který je překládán jako krása. *Kalón* se však nepoužíval jen ve spojení s krásou vizuální, ale také pro povahové vlastnosti, a to jak lidí, tak bohů. „Pro vyjádření dokonalého člověka, krásného po všech stránkách a s nezbytným aspektem mravním vytvořili Řekové pojmenování „*kalokagathia*“, které se udrželo až dodnes, a znamená spojení krásy a dobra. Být fyzicky i duševně krásným a dobrým se stalo nejen řeckým, ale později i humanistickým ideálem.“¹⁷

I když byla pro Řeky ideálem rovnováha duše i těla, na ženy bylo pohlíženo jako na méněcenné vůči mužům. Jejich role byla především v domácnosti. Měly na starost zejména výchovu dětí a péči o manžela.

Základem ženského oblečení byl *chitón*, což byly dva stejně velké kusy látky, které měly pravoúhlý, obdélníkový či čtvercový tvar. Výrobním materiálem byl len, vlna a později také bavlna. Býval jednobarevný i vzorovaný. *Chitón* se stal jakýmsi „krojem“. Charakteristicky identifikoval nejen typ těch, kdo jej oblékali, ale také místo,

---

¹⁵ Štěpánová, P. *Antické a biblické pojetí krásna: jako základ evropské kultury*. Brno: Petra Štěpánová – PETRA, 2010. s. 14, 41. ISBN 978-80-904752-0-5

¹⁶ Zeman, J. *Žena a krása: K otázkám erotologické estetiky*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. s. 37. ISBN 80-7041-352-2

¹⁷ Štěpánová, P. *Antické a biblické pojetí krásna: jako základ evropské kultury*. Brno: Petra Štěpánová – PETRA, 2010. s. 18. ISBN 978-80-904752-0-5

odkud pocházeli. Přes *chitón* oblékaly ženy *peplos*. Skládal se ze dvou dílů látky stejného pravoúhlého tvaru a formátu. Ženy zpravidla doplňovaly oblečení stuhami vedenými přes rameno, které byly zkřížené na prsou. Pro vznešené ženy byl *peplos* vyráběn z velmi jemných tkanin, a to především pro jejich dokonalou přilnavost a měkkost. Tyto jemné látky byly plisované, s čímž jsme se již mohli setkat v egyptské módě. Pro zvýraznění linie těla nosily ženy různé pásy či štolý ovíjené kolem těla. Předchůdcem novodobé podprsenky byl *strofion*, vyrobený z kusu pružné látky nebo jemné kůže. Ovíjel se kolem prsou, které měl tvarovat a především zpevňovat. Řekyně zahalovaly své hlavy pláštěm nebo rouškou. Na nohách nosily sandály rozličných tvarů z jemné kůže zdobené různými ozdobami.

Vlasy poutaly nad čelem či v týle, svazovaly je v uzel nebo je proplétaly. Dodnes tento účes označujeme jako řecký uzel. Častým účesem byly copy, mnohdy obtočené kolem hlavy. Nad čelem byly vlasy kratší, lehce zkadeřené. Ženy nosily vlasy dlouhé, ale jen zřídka rozpuštěné. Krátké vlasy měly většinou jen otrokyně. Do účesů, pro jeho bohatost, se přidávaly příčesky i paruky. Oblíbeným způsobem zdobení byly věnce, které lemovaly celou hlavu.

Oděvy i vlasy se zdobily šperky. Od náušnic, náhrdelníků, náramků, prstenů až po specifické šperky do vlasů. Byly vyráběny ze zlata, kůže, různých kovů, doplněné perlami a drahými kameny. Šperky měly většinou tvar hadů, zvířecích hlav, hroznů révy, nádob a podobně. Náramky se nosily i na horních částech paží. Nezbytným doplňkem byl vějíř a slunečník (ten zpravidla nosili otroci, kteří dámu doprovázeli).

Běžné bylo používání kosmetických prostředků, jako například vonné masti, oleje, parfémy, pudry. Tváře si ženy zdobily bílou, červenou či žlutou barvou.¹⁸

Afrodita

Afrodita byla bájná řecká bohyně lásky a krásy. Existují dvě verze jejího zrození. Jedna tvrdí, že byla dcerou Dia a Dióny. Druhá, že vznikla z pěny z Uranových genitálií, které Kronos Uranovi uřízl a hodil do moře.

Afrodita byla ideálem krásy a nekonečného mládí. Její moci neunikl téměř nikdo. Podmanila si spoustu smrtelníků, ale také bohů. Byla provdána za boha Hefaista, ale otcem jejich tří dětí byl bůh války Áres. To však nebyly jediné její děti. Protože byla

---

¹⁸ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Starověk*. Praha: NLN, s. r. o., 1998. s. 78 – 109. ISBN 80-7106-145-X

Afrodita trochu promiskuitní, získala si lásku mnoha bohů i smrtelných mužů. Zamíloval se do ní Dionýsos, se kterým měla také syna. Ani Poseidon neodolal jejímu kouzlu, a tak i jemu dala dva syny.

Zeus, ačkoliv byl její údajný otec, Afroditě neustále odolával. Rozhodl se ji ponížít a přinutil ji, aby se zamílovala do smrtelníka a porodila mu syna Adonida (mýtického zakladatele Říma), se kterým později měla dalšího syna a dceru. Afrodita měla nespočet dětí s mnoha muži. Nepřítahovala však jen pozornost mužů, ale také žen. Byla vstřícná k těm, kteří jí věrně sloužili, ale krutá k těm, kteří jejími dary opovrhovali. Afrodita byla považována za svůdnou a krásnou ženu. Uměla být nemilosrdná, ale rozdávala lidem lásku, bez které by se jim žilo jen těžko.¹⁹

Pro Řeky a především pro řeckou mytologii byla Afrodita symbolem lásky a ideálem krásy.

3.2 Řím

Životy Římanek závisely na tom, jak byly bohaté. Bylo nepřípustné, aby bohatá žena pracovala. Organizovaly práci otroků a staraly se jen o domácnost. Důležitým úkolem ženy bylo rodit děti. S výchovou pomáhaly otrokyně. Některé ženy se stávaly lékařkami nebo učitelkami, ale to se dělo jen velmi výjimečně. Ženy se živily prodejem různého zboží na trhu, tkalcovstvím, hlídaly stáda na statečích...

Děti bohatých rodičů chodily do školy. Navštěvovaly ji od šesti do jedenácti let. Poté už se většina z nich dále neučila. Děvčata se musela po absolvování školy již připravovat na manželství, do něhož se běžně vstupovalo ve dvanácti letech.²⁰

Ctností „pravých Římanek“ bylo tkaní látky a předení vlny. Základem oděvu byla dlouhá tunika, přes niž se oblékal zvláštní druh další tuniky – *stola*. Byla dlouhá a našasená, aby oděv vypadal bohatší. V pase jej ženy převazovaly pásem zvaným *cingulum*. Délka podobně jako řecký *chitón* byla mnohdy nadměrná, takže tuniku vláčely po zemi. *Stolu* mohly nosit pouze urozené a ctihodné ženy. Přes ni na veřejnosti oblékaly *palla*. *Palla* byla opět řaseným oděvem, který sahal až na paty. Měla obdélný tvar a různě se ovíjela kolem těla. Běžně se tak oblékaly dvě až tři tuniky přes sebe.

---

¹⁹ Chlubný, J. *ANTIKA – Afrodita*. [online]. © 2004 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1425>

²⁰ Chisholmová, J. – Miliardová, A. *Starověké civilizace: školní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2003. s. 242, 244. ISBN 80-7237-091-X

Materiálem byla vlna, později hedvábí doplněné výšivkou. Dovážely se vzácné, velmi pestré a vzorované látky z orientu.

Významným doplňkem oblečení byl pásek. Výrazně vyznačoval pas či linii pod ňadry nebo byl umístěný na bocích a určoval siluetu žen. Na mozaikách se dokonce dochovaly doklady „dvoudílných plavek“ (dva pásy ovinuté kolem prsou a boků). Zřejmě tento oděv Římanky používaly jako úbor na tehdy oblíbená gymnastická cvičení. Na hlavách se nosily různé pokrývky. Jednou z nejoblíbenějších byla *rica*. Čtvercový šátek z barevných látek, ozdobený třásněmi, který kryl jen hlavu, nikoli týl.

Nohy ženy obouvaly do sandálů, tvořené podešvemi s upevněnými řemínky kolem kotníků nebo i kolem holeně. Vedle toho nosily uzavřené boty, které zakrývaly nohy ke kotníkům, někdy až celé lýtko. Výjimkou nebyly ani vysoké boty, podobné dnešním holinkám, vyráběné z měkké kůže, barevné, mnohdy zdobené perlami či drahokamy.

Účesy byly původně prosté, později složitější. Vznešené ženy měly stále rafinovanější účesy. Jako kdyby mezi sebou soupeřily, která bude mít náročnější účes. Při některých výtvorech bylo nutné si vypomáhat přičesky, parukami a tuhými podložkami. Podložky vytvářely kolem hlavy jakýsi diadém. Některé účesy měly tvary lastur doplněné jehlicemi, květy či věnci. Tyto úpravy si vyžádaly nejen mnoho času, ale především odborné péče.

Nošení šperků se řídilo pravidlem: čím více zlata, tím lépe. Ač to leckdy mohlo vypadat nevkusně, důležité bylo množství. Z tohoto kovu se vyráběly těžké náhrdelníky, náušnice, řetízky, různé přívěsky a prsteny. Šperky se zdobily perlami, smaragdy, rubíny a safíry. Běžně se nosily několikery náušnice či prsteny. Stejně jako Řekyně nosily Římanky vějíře z peří nebo vějíře látkové. Slunečník zpravidla nosil dámě její společník. Nezbytným doplňkem bylo zrcátko z vyleštěného bronzu.

Hygiena byla velmi důležitou součástí života Římanek. Péči o tělo věnovaly velkou pozornost. Měly podrobně propracovaný kosmetický a zkrášlující systém. Používaly různé krášlící a čistící masky (kvásek, oslí mléko...). Oči si černily popelem s antimonem, což byly látky zdraví velmi škodlivé. Stejně jako v Egyptě a Řecku byly nedílnou součástí kosmetiky vonné masti, oleje a parfémy. Pečlivě se staraly i o svůj chrup. Zuby si čistily pravidelně různými prášky, například jemnou drtí ze zvířecích parohů.²¹

---

²¹ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Starověk*. Praha: NLN, s. r. o., 1998. s. 119 – 148. ISBN 80-7106-145-X

„Bylo módní vypadat velice bledě. Ženy si zesvětlovaly tváře a ruce rozemletou křídou. K malování rtů a tváří do červena sloužila usazenina z červeného vína nebo rostlinné barvivo, fucus.“²²

Římané se inspirovali Řeckou mytologií. Svě římské bohy přizpůsobili bohům řeckým. Ve své podstatě měli stejné bohy jako Řekové, jen jim dali jiná jména. V Římě bohy velmi ctili. Pravidelně se k nim modlili a dávali jim oběti ve formě zvířat. Krásu tedy viděli především v božstvu. Bohové pro ně byli ztělesněním dokonalosti a moudrosti. Hlavní představitelkou ideální krásy byla bohyně Venuše (řecká Afrodita).²³

Zenobie

Zenobie (Zénobiá) byla vládkyní Palmýry. Palmýra bylo město, které leželo mezi Persií a římským světem. Zenobie byla velmi vzdělaná, hovořila několika jazyky – palmýrsky, řecky a egyptsky. Měla za manžela Odainatha, zástupce římského císaře Galliena. Po jeho smrti se dostala na politickou scénu. Pod jménem svého syna Waballatha vládla Palmýře rozhodujíc se svrhnout římské poručnictví. Chtěla z Palmýry vytvořit velkou kulturní a intelektuální metropoli.

Pro svůj plán použila armádu, kterou postavil Odainathus. Roku 270 zaútočilo jejich 70 000 armádních mužů na římskou provincii. Po dvou taženích byl Egypt Palmýrci ovládnut. Zenobie chtěla hlavně chránit obchodní zájmy kupců a kontrolovat obchod, který byl veden přes Rudé moře na východ. Pro její ambice se později obrátila i proti Malé Asii, Sýrii, Ankýře (dnešní Ankara), Anatolii až k Bosporu a ovládla je. Zenobie byla tak „opilá“ svým úspěchem, že se nechala jmenovat císařovnou, což bylo pro římskou moc neúnosné.

Jelikož byl Egypt pro Řím hlavní zásobárnou obilí, nemohl nově zvolený římský císař Aurelianus jeho ovládnutí Zenobií tolerovat. Roku 271 dobyl se svou armádou tuto provincii zpět. Zenobie tedy musela uprchnout zpět do Palmýry. Po vyjednávání císař velkoryse Palmýru ušetřil od jejího plenění. Královna se pokoušela ještě utéct, ale byla chycena. V Palmýře vypuklo povstání a císař se rozhodl města zmocnit a vyplnil jej. Zenobii odvedl Aurelianus do Říma a byla nucena jít v jeho triumfálním průvodu. Císař

---

²² Chisholmová, J. – Miliardová, A. *Starověké civilizace: školní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2003. s. 235. ISBN 80-7237-091-X

²³ Chisholmová, J. – Miliardová, A. *Starověké civilizace: školní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2003. s. 254, 256. ISBN 80-7237-091-X

jí pak daroval své panství v Tiburu (dnešní Tivoli), kde Zenobie prožila zbytek svého života i se svými dětmi.²⁴

Zenobie se do antických dějin Říma zapsala jako ctižádostivá a silná žena, která se nebála postavit své vojsko proti římské moci a dobýt tak velkou část území.

---

²⁴ Badel, Ch. a kolektiv. *Tvůrci světových dějin: od antiky po středověk: od r. 1800 př. n. l. do r. 1492.* 1. vyd. Bratislava: Mladé letá, s. r. o., 2002. s. 150 – 151. ISBN 80-06-01238-5

4 STŘEDOVĚK

Středověk je datován od 5. do konce 15. století. Konkrétně jej vymezujeme od zániku Římské říše do zámořských objevů a vzniku renesanční kultury.²⁵

Středověká společnost byla rozdělena na třídy. Nejvyšší postavení měla šlechta a kněží. Většina lidí spadala do třetího stavu, kam patřili ti nejchudší žebráci, ale také nejbohatší obchodníci. Základním kamenem hospodářství bylo zemědělství, tudíž ti, kteří vlastnili půdu, měli moc a vliv.

Hygiena bývala často zanedbávána, což napomáhalo zrodu mnoha nemocí. Ke zhoršení životních podmínek přispělo také špatné stravování a nízká lékařská péče.²⁶

Postavení žen bylo nižší než postavení mužů. *„Povětšinou negativní obraz žen byl dán jak jejich slabší fyzickou konstitucí, tak především Biblií, resp. jejími některými výklady. Základem tohoto pohledu byl Evin prvotní hřích: „Proto řekl Hospodin Bůh ženě: ‚Cos to učinila?‘ Žena odpověděla: ‚Had mě podvedl a já jsem jedla...‘ Ženě řekl: ‚Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ Tato část Bible se stala základem různých teorií, které měly jedno společné: vysvětlit (mnohdy i zcela nelogicky) právo mužů vládnout ženám, nadřazenosti mužů nad ženami, někdy i právo fyzicky ženu trestat.“*²⁷

Žena byla muži podřízena již od narození. Nejdříve to byl její otec a po sňatku manžel. Jedinou svobodnou ženou ve středověku mohla být vdova, ale jen v případě, že disponovala svým majetkem. Větší svobodu měly též jeptišky, které se vyhnuly povinností manželství a dodržovaly pouze řeholní řád. Ženy neměly žádný přístup k úřadům, ani k politice a jejich práva byla menší než práva mužů. Například cizoložství ženy se trestalo smrtí. Pokud byla žena při tomto činu přistižena, mohl ji manžel nebo otec, pokud to bylo před svatbou, na místě zabít i spolu s jejím milencem. Naopak cizoložství mužů bylo tolerováno. Postavení ženy bylo závislé především na pohledu jejího muže. Proto také známe případy, kdy se středověké ženy podílely na vládě nebo se staraly o hospodářství, když manžel nebyl doma. Nicméně hlavním

²⁵ Procházka, V. *Příruční slovník naučný: 4. díl, S-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1967. s. 295.

²⁶ Berndl, K. a kolektiv. *Dějiny světa v obrazech*. Praha: Slovart, s. r. o., 2006. s. 158. ISBN 80-7209-776-8

²⁷ *Postavení žen ve středověku a raném novověku*. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?cisloclanku=2009020001>

úkolem žen bylo plození dětí, jejich výchova a péče o domácnost. Existovala také spokojená manželství, kdy muž bral svou ženu jako svou oporu i partnerku.²⁸

Muži si žen ale ve většině případů vůbec nevážili. Brali je jako něco méněcenného a ony tak musely mnohdy snášet domácí násilí. Ženy byly v kleštích porodit manželovi potomka, který by se stal jeho nástupcem. Proto nebylo výjimkou, že měly větší počet dětí. V podstatě plodily děti, dokud se jim nepodařilo přivést na svět syna. Kvůli nízkému právu a postavení ve společnosti nezbyvalo ženám nic jiného, než žít život tak, jak jim ho osud nachystal.

Móda ve středověku byla dlouhá léta inspirována módou antickou. V raném středověku (5. – 11. století) nebylo na ženském oděvu tak jako na mužském jednoznačně viditelné, do jaké společenské vrstvy žena patří. Pro všechny ženy platilo, že tunika byla dlouhá sahající k zemi. Přes tuniku oblékaly dlouhý plášť a přes hlavu nosily roušku. Později se pláště pomalu zkracovaly. Oděv byl skromný a konzervativní.

Hlavy mladých dívek zdobily věnce. Vdané ženy měly spíše závoj, roušku nebo šátek. Šátky byly hedvábné nebo lněné. Materiál a jeho velikost určovaly společenské postavení ženy. Účesy vdaných žen nebyly pod jejich rouškami příliš vidět, svobodné dívky splétaly vlasy do copů.

V obuvi, podobně jako v oděvu se objevovaly prvky starověkého a ještě častěji římského typu. Nejvíce se nosily sandály, které se zavazovaly k lýtku. Ženy z vyšších kruhů obouvaly boty uzavřené, vyrobené z jednoho kusu kůže a se samostatnou podrážkou. Nejdůležitějším doplňkem byl opasek. Nosili jej muži i ženy. Vyráběl se z různých materiálů a měl kovovou přezku. Věšely se na něj jakési váčky nebo měšce, které nahrazovaly kapsy. Šperky byly oblíbeným doplňkem každé ženy. Nosily náušnice, náhrdelníky, prsteny, vyrobené ze zlata, skleněných perel, drahokamů...²⁹

Ve vrcholném středověku (12. – polovina 14. století) byla velkým vzorem v oblékání Francie. Nejdůležitější tkaninou pro výrobu oděvů bylo sukno, dále látky hedvábné a kožešiny. Základnímu spodnímu oblečení se říkalo *chainse*. Vyráběla se z plátna, polohedvábných nebo hedvábných látek, bohatě zdobených, ale i jednobarevných. U krku měla výstřih, který se spínal sponou. V dolní části byla rozšířena klínovými díly, které představovaly jakýsi falešný záhyb. Pro ženy byla

---

²⁸ *Postavení žen ve středověku a raném novověku*. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?cisloclanku=2009020001>

²⁹ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Středověk*. Praha: NLN, s. r. o., 2001. s. 51 – 66. ISBN 80 80-7106-146-8

chainse univerzálním oděvem, které mohly nosit na veřejnosti jako spodní šat a v domácnosti jako běžný svrchní oděv. Mezi další základní oděv patřil *bliand*. Byl většinou velmi nákladný, neboť se vyráběl z látek dovezených z Orientu. Proto jej většinou nosili jen lidé u dvora. Byl podšíván kožešinou, na rukávech a ve výstřihu ozdobený zlatou výšivkou. Rukávy se u oděvů bohatě zdobily perlami a drahými kameny. Měly trychtýřovitý střih. Později byly moderní také *pachy*, což byly falešné rukávy, které volně visely z šatu. Byly jen přichycovány v rameni nebo lokti. Mnohdy byly tak dlouhé, že sahaly až na zem. Moderní byly také pláště, volně přehozené přes ramena, s kapucí. Později se připínaly k oděvu štrápcem nebo sponou. Ženy jako spodní oděv nosily kalhoty, které připomínaly plátěné „spodky“.

Na hlavy si ženy pokládaly korunky, věnce, kovové obroučky a vínky z živých i umělých květin. Novým doplňkem byla síťka, která se vyráběla z hedvábných nití. Vlasy se stáčely do hlubokých vln nebo splétaly do copů.³⁰

V pozdním středověku (polovina 14. – 15. století.) se preferovala pestrobarevnost oděvů. Kombinovaly se často dvě kontrastní barvy. Pruhované nebo šachovnicové vzory nebyly výjimkou. Stále oblíbenější byl útlý pas. Rozparky na šatech se vážaly stužkami a prodlužovaly se vlečky, zvětšovaly se výstřihy a rukávy oděvu byly tvarovatelné. Výstřihy měly tvar písmena V a mnohdy sahaly až do pasu. Bylo tedy nutné je podšívát a vyplňovat náprsenkou.

Ženy měly hlavu už víceméně odkrytou a rouška sloužila jen jako ozdoba. Moderní byly *šlojiře* neboli naškrobené roušky a různé druhy čepců. K nejoblíbenějším patřil *henin*, jinak také burgundský čepec. Byl to velmi vysoký klobouk protažený do homolovité špičky. Jeho délka dosahovala až šedesát centimetrů a ze špičky vlál závoj. Modifikací byl také *henin dvojitý*, čepec s rohy.

Nejčastějším typem obuvi byly zobákové boty, tzv. dlouhé nosy. Vyznačovaly se dlouhou úzkou špičku a svou těsností. Přes ploché kožené boty se nosily na ven přezůvky, které byly ze dřeva. Novým módním prvkem byly knoflíky, jimiž se zdobilo úplně všechno od hlavy až k patě. Vyráběly se ze dřeva i drahých kovů. V celém středověku byly oblíbené rolničky, a to především pro jejich líbivý zvuk. Našivaly se na oděv, boty, pásy a byly výsadou žen z vyšších vrstev.

---

³⁰ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Středověk*. Praha: NLN, s. r. o., 2001. s. 78 – 114. ISBN 80 80-7106-146-8

Součástí oděvní kultury bylo také hodně výrazné líčení. Prostředky, které ženy používaly, byly většinou přírodního původu. Mazadla se vyráběla z mléka, olejů, sádla, z výtažků z kopřivy, kopru, cibule a dalších rostlin. Ženy si barvily vlasy, čehož docilovaly pomocí louhů z rostlin. Dokonce existovaly i „vychytávky“ proti vypadávání vlasů. Údajně to byla hmota vyráběná ze spálené pijavice, ředěná octem.³¹

Z hlediska vnitřní krásy nebyla žena pro společnost nijak zvlášť důležitá a nebyla jí věnována přílišná pozornost. To, jestli byla schopná, inteligentní nebo měla „čistou duši“, nebylo příliš důležité. Naproti tomu krása fyzická, a to především v intimním styku pro muže pochopitelně význam měla. Jedním z hlavních úkolů ženy jako manželky bylo uspokojit a potěšit muže svým tělem.

4.1 Eleonora Akvitánská

Eleonora Akvitánská byla nejstarší dcerou vévody Viléma X. Akvitánského a Aenory z Châtellerault. Narodila se roku 1122 a byla obdařena nevídanou krásou. Vyrůstala v Akvitánském vévodství, rozlehlém na území jihozápadní Francie. Na tomto dvoře panovala kultivovanost, vzdělanost a také bohatství. V této společnosti mohly mít ženy moc a to nezávisle na mužích. „*Vládci Akvitánie patřili k nejmocnějším vazalům francouzských králů. Eleonora byla tím nejlepším na dynastickém manželském trhu středověké Evropy. Byla nejen jednou z nejbohatších žen na kontinentu, ale i vysokou, okouzující kráskou se žhavě rudými vlasy.*“³²

Vilém věděl, že po jeho smrti bude k ochraně dědictví potřeba spojence. Domluvil tedy Eleonoře sňatek s budoucím Ludvíkem VII., synem nejmocnějšího muže Francie. Když Vilém roku 1137 zemřel, stala se Eleonora vévodkyní Akvitánie a ještě téhož roku se za Ludvíka provdala. Měsíc na to zemřel Ludvíkův otec Ludvík VI., a tak se mladičkový pár stal královnou a králem Francie.

Později se Eleonora zamilovala do Jindřicha z Anjou, dědice anglického trůnu. Údajně byl Jindřich velmi snaživý a toužil po moci a vědění. Jeho plán byl jasný. Vytvořit z Anglie, Normandie a Anjou obrovskou a mocnou říši. Pár tajně plánoval

---

³¹ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Středověk*. Praha: NLN, s. r. o., 2001. s. 174 – 205. ISBN 80 80-7106-146-8

³² Gold, C. *Královnny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 72. ISBN 978-80-87087-43-5

sňatek. Roku 1152 souhlasil Ludvík se zrušením manželství s Eleonorou a ta následně opustila jeho i dvě dcery.

Jindřich zdědil anglický trůn a oženil se s Eleonorou. Ludvíka tato zpráva uvedla do rozpaků. Když se totiž spojilo Eleonořino a Jindřichovo území v jedno, vznikla obrovská říše Plantagenetů. Sahala od hranic Skotska až k Pyrenejím. Představovala velké obavy a hrozbu pro Francii, která se najednou stala desetkrát menší než tato velká říše. Jindřich často opouštěl království kvůli bojům za rozšíření a obranu svého území. Eleonora zatím plnila funkci regentky. Zplodili spolu osm dětí.

Jejich manželství ale postupně chladlo, a tak si Eleonora se svým třetím synem zřídila vlastní dvůr v Poitiers. Roku 1173 jejich tři synové povstali proti svému otci a chtěli peníze, moc a pozemky. Eleonora se přidala ke svým synům a to na popud toho, že Jindřich byl v Anglii obviňován z vraždy arcibiskupa Tomáše Becketta. Nakonec Eleonora a synové byli poraženi. Svým synům Jindřich odpustil, ale Eleonoru nechal uvěznit. Strávila ve vězení dlouhých šestnáct let. Jindřich se marně snažil vytvořit novou dynastii. V roce 1189 zemřel. Po smrti mladého syna Jindřicha nastupuje na trůn Eleonořin nejoblíbenější syn Richard, který propustil matku na svobodu. Richard se do dějin zapsal jako „Lví srdce“. Vládl deset let. Z toho jen deset měsíců strávil ve své zemi. Podílel se na třetí křížové výpravě, kterou řešil čtyři roky. Eleonora se podílela na vládě, nadále vykonávala funkci regentky a chránila říši Plantagenetů před hrozbou Francie.

Koncem dvanáctého století odešla Eleonora na venkov za odpočinkem. Richard zemřel ve Francii v boji roku 1199. Mladší bratr Jan Bezzemek nebyl schopen vládnout sám, a tak byla Eleonora nucena se vrátit zpět na pomoc říši. Jejím významným činem bylo vyjednání mírové smlouvy s Francií. Pro upevnění dohody přivedla svou vnučku Blanku z Kastilie, kterou provdala za budoucího Ludvíka VIII., tehdy dvanáctiletého dědice francouzského trůnu. Tento svazek, ze kterého vzešel tucet dětí, zajistil, že se Eleonora stala matriarchální hlavou evropských království. Její potomci pak usedli na trůn v Anglii, Francii, Jeruzalémě a Kastilii.

Roku 1202 Eleonora opět odešla na venkov. Během té doby Janova špatná zahraniční politika dospěla ke ztrátě mnoha území. Přes všechno Eleonořino úsilí zůstaly Plantagenetům ve Francii jen Akvitánie a Poitou. I když Eleonora věděla, že

vše, co s Jindřichem vybudovali, se postupně rozpadá, neměla už sílu na to, aby něco zachraňovala.³³

„*Ve dvaosmdesáti letech zemřela ve svém tichém ústraní. Byla pohřbena ve Fontevraud po boku Jindřicha II. a Richarda Lví srdce. O devět století později se stala jednou z nejvýraznějších ženských postav středověku.*“³⁴

Eleonora vynikala svou výjimečnou krásou. Byla jedinou ženou v historii, která ovládla takto velkou část území. Vládla Anglii a Francii zároveň.

4.2 Hildegarda z Bingen

Hildegarda se narodila roku 1098 v době křížových výprav. Byla v pořadí desátým dítětem Hilberta z Bermersheimu a Mechtildy. Již ve třech letech svého života začala mít Hildegarda vidění. Její rodiče se domnívali, že je nadaná mimořádnými schopnostmi. Proto, když dosáhla osmého roku života, ji převezli do benediktýnského kláštera Disibodenberg v domnění, že by její život měl být zasvěcen Bohu.

Hildegardu vychovávala v klášteře blízká rodinná příbuzná Jutta, která ji učila modlitbám, ženským pracím a zpěvu. V letech 1113 až 1114 se stala jeptiškou a po smrti Jutty matkou představenou. Od roku 1141 začala sepsávat svá vidění do díla s názvem *Scivias*, což v českém překladu znamená: poznej cestu. Na knize pracovala dlouhých pět let. Postupem času byla Hildegarda vybízena nejen papežem, aby psala dál. Do kláštera přicházely stále nové dívky, které měly velký zájem o vstup do řádu. Později byl tento klášter pro Hildegardu a její chovanky příliš malý, a tak se rozhodla vybudovat si svůj vlastní. O několik let později založila další, sesterský klášter. Mezi lety 1151 až 1158 napsala lékařské dílo *Causae et Curae* a také knihu *Physica*.

Hildegarda byla známá hlavně díky svým léčitelským schopnostem. Prosazovala především přírodní léčbu. Byly to účinky drahých kamenů a bylinek. Ve svých knihách uvedla přes 1 000 receptů na přípravu léčiv. Používala také ošetřovatelské metody, jako bylo pouštění žilou a přikládání baněk. Ve středověku se tato metoda praktikovala často a v německých nemocnicích dokonce ještě donedávna. Dnes bychom se s ní setkali jen velmi zřídka. Terapie byla postavena na tom, že se pacientovi odebralo 200 -

---

³³ Gold, C. *Královny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 72 - 77. ISBN 978-80-87087-43-5

³⁴ Badel, Ch. a kolektiv. *Tvůrci světových dějin: od antiky po středověk: od r. 1800 př. n. l. do r. 1492*. 1. vyd. Bratislava: Mladé letá, s. r. o., 2002. s. 221. ISBN 80-06-01238-5

500 mililitrů krve. Hildegarda ve svých knihách uvádí, že tímto porušením žíly se krev „určitým způsobem prudce podnítl“. Poté s krví z místa vpichu odejdou z těla hnilobné a otravné látky. Hildegarda přesně sepsala komu, při jakých potížích a v jakém věku lze tuto metodu provádět. Při konkrétních nemocích uváděla přímo, jaké tepny mají být otevřené. Po tomto zákroku musel pacient vždy projít ještě dalšími léčebnými opatřeními a dodržovat patřičnou stravu.

Další její léčebná metoda spočívala v přikládání skleněných baněk či gumových zvonů na nemocné orgány. Z baněk se odsál veškerý vzduch a vznikl podtlak. Tento proces se používal při poruchách prokrvení, revmatických bolestech a problémech se svaly. Metoda se dochovala dodnes a uplatňují ji především léčitelé. Hildegarda léčila také lidi s depresí, chorobami dýchacích cest a pocitem fyzického vyčerpání, na které používala tzv. *moxibusci*. Byla to zvláštní forma akupunktury, kdy se na tělo přikládaly malé kužely, které se zapalovaly. Poté se na těle vytvořil vřed, kterým měly z těla odcházet všechny škodlivé látky.

Hildegardiny medicínské postupy byly považovány za zázračné a lidé tak byli přesvědčeni, že je psala na základě božského vnuknutí. Knihy, které sepsala, byly po její smrti opisovány a rozšiřovány. Léčebné metody ale nebyly jediným, čím se Hildegarda zabývala. Řešila také otázku plození dětí a vytvořila typologii člověka, kde jej rozdělila do tří skupin. První skupina byla charakteristická zdatností (chytří a střídmí lidé), druhá pošetilostí a nerozhodností. Třetí skupinu tvořili zahořklí, komplikovaní a utiskovaní jedinci.³⁵

Hildegarda z Bingenu své léčitelské poznatky prý získávala přímo od Boha a to na základě vidění, která měla již od raného věku života. V prvních dílech, které napsala, jsou zjevení popsána. Tvrdila, že ji oslovoval jakýsi hlas, aby psala o všem, co jí bude zjeveno. „...a slyšela jsem z toho živého ohně hlas, který řekl: ty, která jsi jen křehkou půdou a pod jménem ženy neznající nic z celého toho učení tělesných učitelů... ty, která jsi zasažena mým světlem, jež tě ozařuje uvnitř... Volej, vyprávěj a piš o těch tajemných věcech, které vidíš a slyšíš.“³⁶

---

³⁵ Horn, R. *Magické osobnosti uplynulých staletí*. 1. vyd. Liberec: Dialog, 2011. s. 9 – 18. ISBN 978-80-7424-031-7

³⁶ Badel, Ch. a kolektiv. *Tvůrci světových dějin: od antiky po středověk: od r. 1800 př. n. l. do r. 1492*. 1. vyd. Bratislava: Mladé letá, s. r. o., 2002. s. 216. ISBN 80-06-01238-5

Ufolog Wladislaw Raab ale tvrdí, že Hildegardina vidění se shodují s popisem dnešního UFO a bytostí v něm. Dodnes nevíme, zda se Hildegarda setkala s mimozemskými bytostmi, Bohem či její vidění byla vyvolána něčím úplně jiným. Nicméně její medicínské postupy zachránily mnoho lidí. Byla považována za léčitelku a některé její léčebné postupy se používají dodnes. Hildegarda zemřela 17. září 1179.³⁷

Hildegarda z Bingenu přišla s novými metodami léčení a navíc metodami přírodními. Během svého života ulevila velkému množství lidí od jejich zdravotních problémů. Vymyslela mnoho receptů na různá onemocnění, jako jsou srdeční problémy, deprese, rýma, zácpa a mnohé další. Ve své době byla pro lidi nadějí a dlouhá staletí po Hildegardině smrti se její léčebné metody aplikovaly nadále, aby pomohly nemocným lidem.

---

³⁷ Horn, R. *Magické osobnosti uplynulých staletí*. 1. vyd. Liberec: Dialog, 2011. s. 19 – 20. ISBN 978-80-7424-031-7

5 RENESANCE

„Ve středověku byly umění a literatura určeny k tomu, aby vedly člověka k přemýšlení o Bohu. V Itálii ve 14. století však došlo ke změně myšlení. Znovuzrození zájmu o antické Řecko a Řím změnilo způsob, jakým se lidé dívali na svět. Náboženství bylo stále důležité, ale umělci a myslitelé začali spatřovat těžiště své práce v lidském životě a událostech kolem sebe. Zrodil se nový způsob myšlení a kladení otázek.“³⁸

Zrodila se tedy renesance, „znovuzrození“. Hnutí, které se projevilo v Evropě od konce 14. do 16. století.

Sochaři, malíři, myslitelé a učitelé chtěli vytvořit něco nového. Touha po opuštění středověkého stylu byla obrovská. Chtěli lidem ukázat svět jinak, než jak byli doposud zvyklí. Jejich cíl byl zobrazovat věci s vědeckou přesností. Studovali rostliny, lidské tělo, zvířata a další. Usilovali o zachycení „skutečné“ krajiny a postavy. V renesanci se také kladl větší důraz na vzdělanost. Přispěl tomu vynález knihtisku, kdy se mnohé řecké a římské spisy překládaly, tiskly a šířily mezi lidi.³⁹

Nejvýznamnějším emancipačním příspěvkem renesance se stal respekt k ženskému intelektu. Ženská krása měla stejnou váhu jako duchaplnost. Nicméně se na ženskou inteligenci pohlíželo jinak v nižších vrstvách společnosti než v těch vyšších. Úloha ženy z nižší vrstvy stále spočívala v péči o domácnost a rodinu. Šlechtické rody naopak upřednostňovaly ženu bystrou, proto věnovaly vzdělávání velkou pozornost. I když se tedy pohledy na postavení ženy mnohdy rozcházely, rozhodně došlo k určitému pokroku. Některé ženy dokonce odmítaly zůstat pouze v roli hospodyně. Chtěly se vzdělávat a žít společenský život.⁴⁰

Módním oděvem, zvláště v Itálii, se stalo oblečení volnějšího střihu, rozdělené na sukni a živůtek. Na prsou a rukávech bylo šněrování. Především pro svou praktičnost z hlediska větší možnosti pohybu a pružnosti oděvu bylo v renesanci velmi oblíbené. U jednotlivých modelů se daly měnit rukávy, poněvadž se přivazovaly k šatům stužkami. Později ženy oblékaly šaty z tužších látek, bohatě zdobené a řasené. Zdůrazňovaly ženské partie, především dekolt.

---

³⁸ Milesová, L. *Ilustrovaný atlas světové historie*. 1. vyd. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996. s. 36. ISBN 80-7180-144-5

³⁹ Oliphant, M. *Ilustrované dějiny světa: Od nejstarších dob do dneška*. 1. vyd. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996. s. 246. ISBN 80-7180-164-X

⁴⁰ Janáček, J. *Ženy české renesance*. 3. vyd. Praha: BRÁNA, s. r. o., 1996. s. 12 – 16. ISBN 80-85946-25-4

Na hlavách nosily *sellu* neboli dvourohý čepec. Za krásné byly považovány dlouhé, plavé vlasy, ze kterých se dalo vytvořit velké množství různých účesů. Aby měly vlasy dokonale plavou barvu, vystavovaly je ženy pravidelně slunci. Avšak obličej musel zůstat bílý. Proto ženy používaly široké klobouky bez dýnka, na něž vlasy rozhodily, a obličej zakrýval stín. Typickým účesem byl uzel vyčesaný na temeno hlavy. Někdy se vlasy lehce vpředu kadeřily, aby lemovaly tvář. Uzle se zamotávaly pomocí látky, mašli nebo malým čepčkem. Vlasy ženy často obohacovaly příčesky.

Dámská obuv byla podobná pánské. Nízké boty bez podpatku, hluboce vykrojené. Později se začaly používat jakési přezůvky, do nichž se boty běžně navlékaly a vypadaly jako pantofle. Většinou měly dřevěný nebo korkový podpatek různé výšky, která často dosahovala až čtyřiceti centimetrů. Kvůli tomu byly dámy doprovázeny služebnými, které je musely podírat, poněvadž by samy větší kus cesty neušly.

Ve Francii se módě věnovala patřičná pozornost. Francouzský oděv byl značně zdobný, honosný a mohutný. Široké rukávy, čtvercové hluboké výstřihy a barevné vzory byly pro Francouzky typické.

Anglická renesanční móda se inspirovala módou italskou. Volná skladba oděvu, děleného na spodní a vrchní díl. Angličanky byly v oblékání konzervativnější. Hlavy halily do různých čepců a některé si zakrývaly rouškami i ústa. Šaty byly šité ze sametových látek, bohatě zdobené.⁴¹

V období reformace začaly ženy nosit mantlíky neboli honosné pláště, které se vyráběly z kůže a pestrobarevných látek. Sukně s dlouhou vlečkou a velké čepce nebyly výjimkou. Živůtek byl velmi těsný. Přes něj ženy nosily tzv. *kolár*, který se pokládal na ramena okolo krku, aby zakryl velký výstřih. Ženy v domácnosti často svou úlohu schválně zvyrazňovaly nošením zástěr. Používaly je nejen jako pracovní oděv, ale také na veřejnosti jako součást denního oblečení. Základním doplňkem byl kapesník. Rovněž, jako ostatně všechno, bohatě zdobené. Dokonce existovala pravidla na to, kdo jaký mohl nosit. Nesloužily však k otírání nosu, nýbrž jen jako ozdoba v ruce. Oblíbeným doplňkem byl také vějíř.

---

⁴¹ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Renesance*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. s. 34 – 51. ISBN 80-71-06-142-5

V renesanci je obvyklá různost oblečení. Každá země měla trochu jinou módu, stejně tak jako každá společenská vrstva obyvatelstva. Někde se móda inspirovala italským stylem, jinde španělským.⁴²

Španělská móda, výrazná v polovině šestnáctého století, se prosadila v Evropě více než móda italská o století dříve. Pro ženy však byla někdy až útrpná. Šaty se vyráběly z tvrdých materiálů, aby držely požadovaný tvar. Tudíž byly dosti nepohodlné a špatně se v nich pohybovalo. Oblečení se vatovalo, vyztužovalo a podepíralo drátěnými nebo dřevěnými konstrukcemi. Žena tak byla celá zahalená svým šatem. Koukala jí pouze hlava a ruce od zápěstí dolů. Oděv dával přednost upjaté důstojnosti před ženskostí. Symbolem pro španělskou módu bylo okružní, které celkovou důstojnost a strnulost podtrhovalo. Byl to samostatný, skládaný, na tuho škrobený límec, podepřený drátěnou konstrukcí. Lemoval kolem dokola celý krk. Součástí okružní byly také manžety stejného tvaru, které se nosily okolo zápěstí.

Ve Španělsku byly sukně rovné, obrovské, v pase velmi úzké, tzv. *krinolíny*. Aby držely správný tvar, musely být opět vyztuženy kovovými obručemi, plstí nebo mořskou trávou. Korzet měl na rozdíl od ostatních zemí úlohu prsa schovávat. Byl vyztužený kosticemi a úplně plochý. Španělskou módou se inspirovala většina zemí v Evropě, avšak trochu volnějším způsobem.

V Itálii se později začalo nosit i prádlo. Vyžádaly si jej široké sukně. Mělo podobu jemných kalhot, které končily u kolen. V Čechách se v polovině šestnáctého století prolínalo několik módních stylů. V některých momentech to byl ještě středověký styl, dále pak německý a španělský.⁴³

Podle dobových představ vyjadřovalo ženské nalíčení určitou společenskou prestiž. Existovali již parfumérníci, kteří vyráběli parfémy, líčidla a další kosmetické prostředky. Vůně se kupovaly především k odstranění tělesného pachu. Žena, která chodila nalíčená, získávala daleko větší pozornost mužů než sebekrásnější žena nenalíčená. Ženy o svůj vzhled velmi pečovaly. Používaly mnoho šminek, aby zvýraznily svůj obličej. Církevním mravokárcům se ale tento druh krásy nelíbil. Kritizovali jej pro jeho značnou nepřírozenost.⁴⁴

---

⁴² Kybalová, L. *Dějiny odívání: Renesance*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. s. 77 – 87. ISBN 80-71-06-142-5

⁴³ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Renesance*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. s. 106 – 132. ISBN 80-71-06-142-5

⁴⁴ Vondruška, V. *Intimní historie od antiky po baroko*. 1. vyd. Brno: MOBA, s. r. o., 2007. s. 86 – 88. ISBN 978-80-243-2672-6

Hygiena obecně byla často zanedbávána. Ani ženy se jí příliš nezabývaly. Často měly vši nebo blechy. Pořádná kanalizace neexistovala, tudíž všechny výkaly a jiné nečistoty odtékaly strouhami, které vedly podél domu rovnou do ulic. Tato nečistota samozřejmě přispěla k šíření různých bakterií a nemocí. Velkou hrozbou byl mor, na který umíralo velké množství lidí.⁴⁵

„Renesance je pro ženu obdobím podnikavosti a činorodosti. Na dvorech diktuje zákony módy, přizpůsobuje se panující okázalosti, nezapomíná však rozvíjet vlastního ducha, aktivně se věnuje výtvarnému umění a dokáže rozmlouvat, filozofovat, polemizovat.“⁴⁶

Renesančním ideálem byla vzdělanost a všestrannost muže i ženy. Kladl se důraz na vzdělání, a to v různých oborech. Vnější krása hrála též významnou roli. Nejvíce se projevila ve výtvarném umění, kde malíři často zobrazovali ženy úplně nahé.

5.1 Markéta z Anjou

Narodila se roku 1429 v Lorraine Isabele z Lorraine a Renému I. z Anjou. Otec vládl Sicílii, Neapoli a Jeruzalému. Ve třinácti letech byla poslána na francouzský dvůr. K Francii měla blízko už z toho důvodu, že byla neteří Karla VII., francouzského krále. Na dvoře i ve městech se proslýchalo o její neobyčejné kráse.

René byl pouze titulárním vládcem Anjou, které bylo jinak obsazeno Angličany. Zajistil tedy dceři sňatek s Jindřichem VI., anglickým králem z rodu Lancasterů, doufajíc v navrácení jeho území. Jindřich byl Markétou okamžitě okouzlen. Jen z pouhého portrétu ho učarovala její krása.

René i Karel VII. požadovali po Jindřichovi navrácení Anjou a Maine. I když o tato území Jindřich dříve usilovně bojoval, nyní se jich ochotně vzdal. Proto byl jeho sňatek s Markétou hned od začátku mezi Angličany velmi nepopulární. Roku 1445 se tehdy teprve patnáctiletá Markéta a dvaadvacetiletý Jindřich prvně setkali a vstoupili do manželství. Sňatek zajistil příměří ve stoleté válce. Markéta byla v roce 1446 korunována a stala se tak anglickou královnou.⁴⁷

---

⁴⁵ Kubů, N. *České země v době renesance*. 1. vyd. Praha: Albatros, a. s., 1994. s. 44. ISBN 80-00-00108-X

⁴⁶ Eco, U. *Dějiny krásy*. 1. vyd. Praha: Argo, 2005. s. 196. ISBN: 80-7203-677-7

⁴⁷ Gold, C. *Královny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 92, 94. ISBN 978-80-87087-43-5

„Markéta byla domýšlivá, panovačná, vzdorovitá a mnohem chytřejší než její manžel. Ale také neoblíbená mezi poddanými. Pro Angličany, kteří toužili po návratu do doby krví vykoupené slávy a výbojů Jindřicha V., ztělesňovala povýšenecká královna Markéta nechtěné příměří s Francií. Král jí navíc dovolil „plést se do cizích věcí“, a tak zasahovala do politických konfliktů v království.“⁴⁸

Kvůli Markétě měl Jindřich nepřátelský vztah se svým bratrancem Richardem, vévodou z Yorku. Roku 1453 Markéta porodila syna Eduarda. U Jindřicha se náhle začaly projevovat známky duševní poruchy. Nebyl téměř schopný normálně fungovat, natož vládnout. V tuto chvíli získává královna plnou kontrolu nad vládou.

Markétina nenávist k vévodovi z Yorku stále sílila, a to především ve chvíli, kdy byl jmenován regentem. Když byl malému Eduardovi jeden rok, Jindřich se jako zázrakem uzdravil. Našel však útěchu ve víře a království se tak plně ujala jeho manželka. Později Jindřicha, neschopného vládnout, přesvědčila, že se Richard snaží zmocnit trůnu. Neprávem obviněný Richard pro svou bezpečnost nechal postavit vojsko. K bitvě nakonec došlo v květnu roku 1455 u St. Albans v Hertfordshiru. Richard zvítězil, a tak byl Jindřich nucen jej jmenovat hlavním politickým poradcem. To se samozřejmě Markétě nelíbilo, a tak krále přemluvila, aby Richarda propustil.

Markéta byla především v Londýně mezi lidmi velmi nepopulární, proto krále přesvědčila o přesunu sídla vlády. To bylo následně přestěhováno do střední Anglie do Coventry. Tento přesun měl tragické důsledky, poněvadž vláda se rozložila a Jindřich tak navždy ztratil hlavní město.

Markéta měla strach, že už král nebude její loutkou, a tak se jej marně pokoušela přesvědčit, aby vládu přenechal jejich mladičkému synovi. Jediné, co tedy mohla dělat, bylo shromážďovat vojsko.

Roku 1460 se královi spojenci střetli znovu s Yorkem u Northamptonu a pro krále skončila bitva porážkou a zajetím. Markéta a její syn našli útočiště ve Skotsku. I když byl Jindřich stále formálně králem, parlament byl silně ovlivněn Yorky a zbavil mladého prince Eduarda jeho práv. Když se tato zpráva dostala k Markétě, sestavila mohutnou armádu a spolu s ní pochodovala do Londýna.

Vévoda se ale vydal se svým vojskem Markétě naproti a střetl se s ní dřív, než dorazila do hlavního města. Richard a jeho nejstarší syn byli v potyčce zabiti

---

⁴⁸ Gold, C. *Královny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 94. ISBN 978-80-87087-43-5

a Richardovým nástupcem se tak stal jeho druhý syn Eduard. Osmnáctiletý Eduard jakožto nový vévoda se roku 1461 utkal s královským vojskem, zvítězil a následně byl prohlášen Eduardem IV. O měsíc později opět přemohl královské vojsko a rod Lancasterů byl poražen. Eduard IV. se stal králem.

Jindřich se skrýval a Markéta se synem uprchli do Francie. Roku 1470 se pomstychtivý princ Eduard se svou matkou připravovali na napadení Eduarda IV. za finanční podpory francouzského krále Ludvíka XI. Tažení bylo úspěšné. Jindřich tak znovu získal trůn. Princ Eduard se spolu se svým vojskem střetl s Eduardem IV. a jeho první bitva pro něj byla zároveň poslední. Princ byl při bitvě zabit a rod Lancasterů tak opět poražen. Jindřich VI. byl zajat a poté zavražděn. Eduard IV. nechal zajmout i Markétu a převezl ji do Londýna. V zajetí strávila pět let, než ji Ludvík XI. vykoupil. Ve Francii dožila svůj život v chudobě.

Markéta z Anjou rozpoutala Válku růží, tedy řadu bitev o anglický trůn. Tato občanská válka trvala skoro 30 let. Markéta zemřela v roce 1482. Tři roky po její smrti krvavá válka skončila porážkou Richarda III. Jindřichem Tudorem a vláda v monarchii byla navrácena rodu Lancasterů.⁴⁹

Přestože byla Markéta vypočítavá, pomstychtivá žena, nikdo nemohl popřít její neobyčejnou krásu. Tato tmavovláška s bledou pletí silně zahýbala dějinami anglického trůnu.

5.2 Alžběta I.

Alžběta byla dcerou Anny Boleynové a Jindřicha VIII. Narodila se 7. září 1533 v Greenwichi. První léta svého života strávila mimo královský dvůr, kde jí byla obstarána patřičná výchova. Byla velmi chytrá a schopná žena. Věnovala se nejen studiu jazyků, ale vynikala také v hudbě a umění. Učila se francouzštinu, italštinu a španělštinu, studovala politiku, která jí obzvláště šla a připravovala se tak k nástupu na trůn. Roku 1553 převzala vládu Alžbětina sestra Marie Tudorovna.

Marii lidé přezdívali Krvavá, a to především kvůli pronásledování protestantů. Alžbětu nechala zavřít do Toweru, protože ji považovala za svou sokyni. Po smrti Marie

---

⁴⁹ Gold, C. *Královny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 95 - 97. ISBN 978-80-87087-43-5

Tudorovny se Alžběta dočkala spravedlnosti a podařilo se jí 17. listopadu 1558 usednout na trůn.

Anglické království nebylo zrovna v lehké situaci. Ve státní pokladně bylo málo peněz kvůli dlouhé válce s Francií. Španělsko představovalo stále větší hrozbu a obchod byl velmi slabý. Královnu ale nejvíce tížil náboženský spor mezi zastánci „staré víry“ (rolníci ze severu a ze západu) a zastánci protestantské reformace (s nimiž se zacházelo brutálně za vlády Marie Tudorovny). Alžběta se mezi těmito spory snažila najít kompromis a chtěla tak obě strany usmířit. K jeho dosažení i přes odpor radikálů z obou stran přispělo moudré dávkování katolických obřadů a protestantských předpisů.

Spor mezi Anglií a Španělskem řešila Alžběta po celou dobu své vlády. Ať už konflikty politické, obchodní nebo vzniklé kvůli náboženské reformě, proti níž stál také španělský král Filip II. Španělsko a Anglie usilovaly o námořní převahu, a tak se většina zápasů odehrávala na moři. Alžběta moc dobře věděla, že hospodářství její země závisí především na moci na moři, a tak za jejího panování rozkvétala stavba lodí. Anglické lodě začaly dobývat moře za obchodem. Obchodovaly s mnoha věcmi, především v textilním průmyslu, a později vznikly manufaktury. Během několika let byl Londýn tzv. „překladištěm Evropy“. V roce 1570 zde založil bankéř Thomas Gresham burzu. Ta zajišťovala zemi prosperitu. Angličané byli na všech možných březích nejen Evropy. Za Alžbětiny vlády v Anglii nerozkvétal jen obchod, ale budovala se také nová divadla. S nimi vznikalo mnoho nových her a velká díla velkých umělců jako byli Christopher Marlowe, William Shakespeare a další. Začala tak nová éra alžbětinského divadla.

Královna vládla absolutistickou vládou a snažila se o omezování moci parlamentu. Byla nazývána „panenskou královnou“ především proto, že se nechtěla provdat a neměla žádné děti. Lidé ji měli za příjemnou ženu s dobrou povahou, která vybudovala mocný národ. Díky její vládě je 16. století ve Velké Británii nazýváno jako krásné. Roku 1603 24. března královna zemřela. Anglie měla tehdy dojem, že přišla o svou nejlepší a největší panovnici.⁵⁰

Alžběta věnovala svým královským povinnostem mnoho času, ale ani módu nezanedbávala. *„Podle francouzského vyslance Le Maisse se nikdy v životě nerozloučila ani s jedním oděvem a ve svých šatnách jich měla na tři tisíce – pokud můžeme věřit*

---

⁵⁰ Badel, Ch. a kolektiv. *Tvůrci světových dějin: od renesance po osvícenství: od r. 1492 do r. 1789*. 1. vyd. Bratislava: Mladé letá, s. r. o., 2003. s. 106 – 109. ISBN 80-10-00075-2

*četným královniným portrétistům, byly to vesměs róby vybrané, nákladné a často plné fantazie.*⁵¹

Alžběta I. byla ctižádostivá žena. Anglii vládla pevnou rukou a sjednala náboženský kompromis. Do historie se zapsala jako mocná a schopná královna. Za její vlády byla Anglie považována za jednu z největších mocností Evropy.

---

⁵¹ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Renesance*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. s. 22. ISBN 80-71-06-142-5

6 BAROKO

Baroko byl umělecký směr, který vznikl v Itálii na konci 16. století. Dotkl se celé Evropy a přetrval do sklonku 18. století.

Lidé byli i v baroku rozděleni podle majetku na různé vrstvy. Důležitým prvkem byla vzdělanost. Děti navštěvovaly školu od sedmi do dvanácti let. Učily se číst, psát a počítat. „*Dívky z vesnic a chudých městských rodin se vzdělávaly pod dohledem matek či jiných žen ve vedení domácnosti. Dívky ze šlechtických a bohatých měšťanských rodin se pod vedením domácích učitelů zabývaly hudbou, tancem, malbou, učily se cizím jazykům a pochopitelně také vést domácnost.*“⁵²

Špatné životní podmínky a především otrěsné hygienické poměry měly za následek mnoho nemocí a následná úmrtí. Nejčastěji se lidé nakazili spalničkami, chřipkou, neštovicemi, ale také morem. Chudí lidé žili v malých místnostech ve velké špině a nepořádku, mnohdy pohromadě se zvěří. Hygienické prostředky a zdravotní péče byly pro bohatší vrstvy obyvatel dostupnější, proto trpěli méně zmíněnými chorobami a měli také možnost jezdit na ozdravné pobyty do lázní.⁵³

Postavení žen vycházelo i nadále z křesťanských tradic středověku. Stále se na ženu nepohlíželo jako na svobodnou a rovnocennou bytost vůči muži, nýbrž byla brána jen jako něčí dcera, manželka nebo matka. Pro většinu žen bylo tedy životním posláním manželství. Na ženu byl i nadále vyvíjen tlak porodit syna, dědice. Ženy z nižších vrstev vykonávaly jen určitý druh práce, jako byla například práce služky, prodavačky potravin nebo výpomoc při práci manžela. Prioritní však byla péče o domácnost. Bylo pravidlem, že ženy za svou práci dostávaly málo peněz a často jim hrozilo sexuální obtěžování ze strany zaměstnavatelů. Žena na rozdíl od muže musela být před svatbou cudná a během manželství věrná. Manželovi byla zcela podřízena a mnohdy byla nucena snášet nejen nevěru, ale také domácí násilí. Ve vyšších vrstvách bylo manželství uzavíráno většinou z rozumu, a to hlavně kvůli majetku, zachování rodu a rodinné prestiže. Vdovy, které zdědily po svém nebožtíkovi nějaký majetek, se většinou znovu nevdávaly a mohly tak zakusit určitý stupeň svobody. Pokud chtěla žena zůstat

---

⁵² Lněničková, J. *České země v době baroka*. 1. vyd. Praha: Albatros, a. s., 1994. s. 30. ISBN 80-00-00066-0

⁵³ Lněničková, J. *České země v době baroka*. 1. vyd. Praha: Albatros, a. s., 1994. s. 44, 47. ISBN 80-00-00066-0

svobodná, měla možnost vstoupit do kláštera. Často za ně v tomto rozhodovaly jejich rodiče. Důvodem bylo ušetření na věnu.⁵⁴

V raném baroku (období třicetileté války) se ženská móda vyznačovala měkkou malebností a členitostí siluety. Materiály, které se používaly, byly hladký měňavý satén, plátno, krajka, kožešiny. Živůtek byl dekoltovaný, bez okruží, které nahradil přeložený límec s krajkou. Ve Francii dávaly dámy přednost vyztuženému límci, jehož součástí byla hlubší dekoltáž, která odhalovala poprsí. Rukávy měly kratší délku, zdobily se manžetami a rozparky. Sukně se podpíraly spodničkami, které byly mnohem pohodlnější než dřívější obruče a vycpávky. Počet spodniček se lišil od tří (v Evropě) až po dvanáct (ve Španělsku). Délka sukně se postupně prodlužovala.

Úprava vlasů nebyla v tomto období nikterak efektní. Převažovaly nepřilíš dlouhé vlasy, lehce či více zkadeřené, volně splývavé na spáncích, často sčesané do čela. Ženy nosily hladce stažené uzly, které podchycovaly jehlicemi či sítkou. Módní byly vlasy černé. Barvení se údajně docilovalo česáním olověným hřebenem. Vlasy většinou zakrývaly malé čepce, které se později staly stavovským odznakem.

Bílá pleť byla jedinou přijatelnou variantou. Spolu s černými vlasy tak vytvářela rafinovanou kombinaci. K ochraně pleti se nosily masky. Spíše než pro ochranu ale sloužily především jako doplněk (jako dnešní móda slunečních brýlí), který dodával svému nositeli na tajemnosti a nedostupnosti. Botám ženy nevěnovaly přílišnou pozornost, neboť sukně sahaly až k zemi a celé je tak zakrývaly. Boty měly hranatou špičku a zvýšený podpatek. Vyráběly se především z měkké kůže (kozinky), bohatě zdobené stuhami.⁵⁵

Ve vrcholném baroku za doby vlády Ludvíka XIV. se rychle a výrazně proměnil ženský oděv. Oděvy se vyznačovaly velkou dekoltáží a živůtky prodlouženými do špičky. Tyto špičky byly zdobené planžetou, vyhotovenou ze dřeva, kovu, slonové kosti či perleti. Velmi se nosily stuhý v pastelových barvách, prýmky, krajky, vyšívání a volány. Rukáv se zkracoval k lokti a lemoval manžetou. Existovalo velké množství látek různých druhů, náročně vzorovaných, často průsvitných. Kolem roku 1650 se

---

⁵⁴ *Ženy a jejich postavení*. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://ceskoslovenskahistorie.webnode.cz/news/zeny-a-jejich-postaveni/>

⁵⁵ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Barok a rokoko*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. s. 46 - 53. ISBN 80-7106-144-1

vlasly nosily velmi hustě kadeřené, kdy se natáčely na papírky, tupírovaly, mastily se, a poté se stáčely do hustých loken (lokny na způsob „vývrtky“).⁵⁶

Postupně docházelo ke zjednodušení a utlumení okázalosti oděvů. Dosavadní měkkou linii vystřídala uzavřenější a přesnější forma. Dekoltáž odhalovala ramena, sukně byla v přední části méně řasená a vzadu prodloužena do vlečky. Vlečka bývala obvykle připojována k sukni jako samostatná část. Mnohdy dosahovala takové délky, že ji dámám muselo přidržovat páže. Novinkou bylo vložení výztuže v podobě polštáře pod vlečku. Některé ženy se začínaly bránit oblékání těsného korzetu, čímž vyvolávaly nevoli ze strany počestných dam a některých mužů.

Do módy se dostaly velké šátky, vysoké rukavice, punčochy, různé střípce a další doplňky. Dámy nosily kotníkové střevíce se zkosenou špičkou a vyšším podpatkem. Spínaly se sponou, přezkou (většinou byla zdobena drahými kameny a perlami) nebo stuhami. Vyráběly se nejen z kůže, ale i z látky, hedvábné, vzorované. Přes ně se obouvaly přezůvky.

Barokní ženy měly dosti variant účesů. Například vysoko vyčesané vlasly nad čelem, v kombinaci s konstrukcí skládaných stuh, jejichž konce sahaly až na ramena. Nejjednodušší varianta byla tzv. *commode*, drátovaná konstrukce sestavená ze dvou až třech stupňů, potahována koňskými žíněmi a hedvábím. Na konec se přes ni přetahovaly vlasly a krajkové stuhy. Stuchy se překládaly do sámků. Známými účesy té doby byly také *à la Duchesse*, *hurlupé* a *à la Sévigné*. Účes *à la Sévigné* byl pojmenován podle markýzy de Sévigné, a vyznačoval se zvlněnými utaženými loknami, svázanými na skráních. Na temeni býval ozdobený malým čepečkem. Čepec je důležitá součást úpravy hlavy. Ženy nosily také kapuce, které měly za úkol účes chránit.

Nedostatek vlasů nebo touha po změně byl důvod pro novou módu – nošení paruk. Zprvu byly žluté, světle hnědé a později se nechávaly pudrovat. Paruky byly hodně drahé. Pro bohatší vrstvy se vyráběly z pravých vlasů, pro chudší z koňských žíní, koziho vlasu či vlny. Jelikož lidé na hygienu příliš nedbali, bylo známo, že účesy se

---

⁵⁶ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Barok a rokoko*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. s. 70 - 72. ISBN 80-7106-144-1

hemžily hmyzem. Kvůli tomu vznikala jakási drbátka – násadky s tvarovanou ručičkou na konci, jimiž se dalo ulevit od svědění podrážděné pokožky.⁵⁷

Za ideál ženské krásy byly podobně jako v renesanci považovány široké boky a hýždě, velká ňadra a celkově otylejší ženy. Na barokních obrazech jsou ženy často vyobrazovány nahé a celkově plnějších tvarů.

6.1 Jeanne – Antoinette Poissonová

Jeanne – Antoinette Poissonová, později známá spíše jako markýza de Pompadour, se narodila v Paříži roku 1721. Byla dcerou příslušníků střední třídy. Jako malé jí bylo od hadačky předpovězeno, že se stane metresou Ludvíka XV. A tak ona i její matka dělaly vše proto, aby se předpověď naplnila.

Byla vychována tak, že se za svůj život stala nejvýjimečnější kurtizánou své generace. „*Dovedla být krásná, pokud si to přála, krásná a temperamentní, jedno nebo druhé nebo obojí dohromady; tohoto umění dosáhla díky lekcím, které jí s pomocí její matky udělili herci, slavné kurtizány, ale i kazatelé a právníci... Dokázala plakat jako herečka, prosadit svou vůli, být panovačná, chladná, vychytralá, pichlavá, ale i uvážlivá, zvidavá a laskavá pouze změnou výrazu v očích, rtů a jemného obočí...*“⁵⁸

Ludvík XV. nebyl zrovna ukázkovým králem. Celý život za něj vládli jeho ministři. Jimi a také svými milenkami se nechal plně ovládat. V roce 1745 se prvně setkal s Jeanne – Antoinette a byl okamžitě okouzlen. Tradice říká, že královou metresou mohla být jen aristokratka. I když jí Jeanne nebyla, dosáhla svého a Ludvík jí nechal povýšit do šlechtického stavu. Stala se tak markýzou de Pompadour. Její pečlivé studium, kterému věnovala spoustu času, ji dokonale připravilo na život na francouzském dvoře. Pro svůj buržoazní původ se brzy stala terčem nenávisti a pomluv. Markýza měla krále plně ve své moci a chtěla ovládnout i celé Versailles. Její neustálé nadbíhání královně a celé královské rodině přimělo všechny kapitulovat. Dokonce i dvořanům bylo jasné, že pokud stáli o královu přízeň, museli se naučit markýzu respektovat. Na zámku měla své informátory, pořádala elegantní bankety, kupovala

---

⁵⁷ Kybalová, L. *Dějiny odívání: Barok a rokoko*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. s. 85 - 94. ISBN 80-7106-144-1

⁵⁸ Gold, C. *Královnny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 182. ISBN 978-80-87087-43-5

jeden zámek za druhým a podporovala nejlepší řemeslníky a umělce, aby spolu s králem vytvořili dokonalý domov.

Její vliv neustále sílil. Do dvora prosazovala všechny své příbuzné a oblíbence, a tak všichni ve Versailles bojovali o její přízeň. Markýza se chovala jako královna. Poroučela a měnila vše, co se jí líbilo. Krále a veškeré jeho činy měla plně pod kontrolou. V roce 1751 se musela Jeanne - Antoinette vzdát vztahu s Ludvíkem. Nakonec se ale stala jeho důvěrnou přítelkyní a o svůj vliv na dvoře nepřišla.

Markýza byla kritiky obviňována ze zatažení Francie do sedmileté války. Do této války se zapojily všechny hlavní evropské mocnosti, byla posledním velkým konfliktem před francouzskou revolucí. Válka se stala pro Francii katastrofou. V roce 1763 podepsal Ludvík mírovou smlouvu a přišel o svá rozsáhlá území v Americe, Kanadě a Indii. Deprese z tohoto vyrovnání nepřispěly už odjakživa slabému zdravý Jeanne – Antoinette. Přivodila si tuberkulózu plic a v roce 1764 zemřela.⁵⁹

Markýza de Pompadour byla krásnou a nejoslnivější ženou na francouzském dvoře. Především kvůli prostému původu byla nenáviděna aristokraty, ale také dvořany. Nicméně krále uměla natolik ovládnout, že všichni v okolí byli nuceni získat si její přízeň.

6.2 Marie Terezie

Narodila se roku 1717 ve Vídni a pocházela z rodu Habsburků. Marie Terezie byla nejstarší dcera Karla VI., císaře Svaté říše římské a jeho ženy Alžběty z Brunšviku. Manželé měli ještě staršího syna. Ten ale brzy zemřel, a tak Karel vydal pragmatickou sankci, která měla zajistit Marii nástup na trůn.

V devatenácti letech se Marie provdala za Františka Štěpána Lotrinského. V roce 1740 Karel VI. zemřel. Po jeho smrti byl císařem Svaté říše římské jmenován bavorský kurfiřt a princ Karel Albert. Císařem se měl stát Mariin manžel, a tak bylo vidno, že pragmatickou sankci nebrali ostatní příliš na vědomí.

I když Karel Marii odkázal právo na císařský titul, které bylo zpochybňováno, neřekl jí nic o politice, ani o tom, jak vládnout jejich zemi. Musela se všechno naučit sama. Marie aspirovala na habsburské území. Do něj spadalo dnešní Rakousko, Čechy,

---

⁵⁹ Gold, C. *Královny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 182 - 185. ISBN 978-80-87087-43-5

Maďarsko a část Balkánu. Říše měla mnoho nepřátel, kteří se snažili získat Mariino území. První napadl Fridrich II. Slezska. To inspirovalo další evropské mocnosti a Marie nedělala tak nic jiného, než že prvních osm let své vlády strávila bojem, ve kterém se snažila udržet říši ve své moci. Až roku 1748 tyto války ukončila smlouva z Aix-la-Chapelle. Marie z toho nakonec vyšla v celku vítězně, i když ztratila Slezska, které bylo její nejbohatší provincií.

Roku 1745 zemřel Karel VII. a Marie se zapřičinila za zvolení Františka Štěpána novým císařem Svaté říše římské. Vládl jako František I., ale byl spíše jen titulárním vládcem. Ve skutečnosti vládla Marie. S Františkem měli šestnáct dětí. Ty jim zajišťovaly udržení rodu a byly tak přínosem pro zahraniční politiku. V roce 1756 vypukla sedmiletá válka a Marie se spojila s Anglií, Francií a Ruskem proti Fridrichu II. Pruskému. Snažila se tak opět získat Slezska, ale neúspěšně. František Štěpán v roce 1765 zemřel a na trůn nastoupil nejstarší syn Josef. Josef II. byl matčíným spolupracovníkem, ale pevnou ruku nad vládou držela ona.

Marie byla velmi schopnou panovnicí, která zapřičinila habsburskou nadvládu až do roku 1806. Její říše od roku 1867, známá jako Rakousko-Uhersko, fungovala až do první světové války. Marie Terezie zemřela 29. listopadu 1780 na edém plic.⁶⁰

Za vlády Marie Terezie proběhlo mnoho reforem. Nový systém správy financí, reorganizace armády, vytvoření základních škol na venkovech a církvi byla odebrána plná kontrola nad vyučováním. Knězi ve školách pracovali jen jako učitelé a byla zavedena povinná výuka náboženství. I když říše ztratila Slezska, za Mariiny vlády stoupl počet obyvatel a státní příjmy bohatě vzrostly. Byla konzervativní, silnou a svědomitou panovnicí, která se snažila sjednotit svou říši. Měla robustní postavu a na ženu byla velmi odolná a statečná. „*Při jednom svém porodu až do poslední chvíle procházela spisy, než se svěřila do rukou lékařům, dala si ještě vytrhnout bolavý zub, a těsně po porodu podepsala několik listin.*“⁶¹

Marie Terezie byla energická žena, která vládla pevnou rukou Habsburské říši. Její záslužnou vládou je 18. století mnohdy nazýváno „stoletím krásným“.

---

⁶⁰ Gold, C. *Královny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. s. 176 - 179. ISBN 978-80-87087-43-5

⁶¹ Badel, Ch. a kolektiv. *Tvůrci světových dějin: od renesance po osvícenství: od r. 1492 do r. 1789*. 1. vyd. Bratislava: Mladé letá, s. r. o., 2003. s. 271. ISBN 80-10-00075-2

7 19. STOLETÍ

V 19. století měla být žena zcela podřízena muži. Měšťanky měly své místo doma u kamen. Musely se starat o domácnost a potomky. Pokud byla někde k vidění dáma, která si mohla řídit svůj život podle sebe, tak jedině v aristokratických kruzích. I když jen ve výjimečných případech, poněvadž k tomu bylo za potřebí velké odvahy nebo „jiné“ uvažování manžela než jaké bylo zvykem. Stejně jako v předchozích staletích byla nevěra ze strany mužů přehlížena a naopak ze strany ženy ostře kritizována.⁶²

V důsledku průmyslové revoluce se spousta venkovanů přesunula do měst. Tudiž z rolníků se stali dělníci. Rozmohl se především textilní průmysl a techniky šití. Stroje se neustále zdokonalovaly. Ve výrobě ale pracovaly především ženy, protože pro ně bylo po dlouhá léta šití přirozenou činností. Začala tak tedy éra konfekce neboli sériové výroby. Lidé z vyšších společenských kruhů si ale stále nechávali šít oděv na zakázku v krejčovských salónech.⁶³

V první polovině 19. století byl velkou výsadou vyšších společenských vrstev tělocvik. Již zde se objevila známá věta: „Ve zdravém těle zdravý duch“. Lidé začali provozovat různé druhy sportů. Nejoblíbenější byla pěší turistika. Často se také navštěvovali lázně.

Vznikl úplně nový módní styl, který se změnil z těsných oděvů na antikou inspirující se jednoduchou a pohodlnější formu. Nebyly již vidět jasné rozdíly v oblékání mezi šlechtou a měšťany. Za elegantní však byla považována barva bílá, proto šaty a většinou také doplňky byly celé v této barvě. Později se ale používaly i barvy pestré, vzory kostek a pruhů. Šaty měly tvořit štíhlou siluetu, ale pas se postupně zvyšoval a oděv sahal až ke krku. Moderní byly nadýchané rukávy, velké klobouky a krajky. Velmi se rozšířilo nošení dlouhých šál s třásněmi. Ženy pod svým svrchním oděvem nosily tenké spodní kalhoty. Později se do módy vrátily opět korzety, aby co nejvíce zvýraznily ženský pas. Korzet měl zvýraznit také široké rukávy a objemné sukně. Nejčastěji se pro výrobu šatů používal těžký samet. Pod šaty se nosilo několik spodniček. V chladném počasí ženy chránily široké pláštěnky. Dámy si na hlavách vytvářely složité účesy, mnohdy lemující tvář. Jako doplněk a ochrana před sluncem

---

⁶² Gröbingerová, S. *Sisi: Moderní žena*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2009. s. 61. ISBN: 978-80-249-1262-2

⁶³ Jonas, S. *Móda v proměnách času: značky, návrháři, oblečení: lexikon*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2008. s. 19 – 20. ISBN: 978-80-7234-857-2

sloužil slunečník. Ženy si oblíbily také malé kabelky, ve kterých schovávaly nejdůležitější drobnosti. Existovaly již oděvy určené jen do domácnosti a naopak také šaty určené pouze pro venkovní nošení. Čím originálnější a náročnější model, tím byl zajištěn větší úspěch u okolí. Pokud by žena měla nevhodný oděv nebo neupravený zevnějšek, mohlo to ohrozit její společenské postavení. Dokonce i nároky na hygienu byly vyšší. Pravidelná koupel, provozována jednou týdně, nebyla výjimkou.⁶⁴

Právě kvůli zvýšenému zájmu o sport začaly ženy na konci 19. století nosit kalhoty. Nejčastěji je používaly v jezdectví. Nebylo však přípustné, aby je nosily za jiným účelem. Mezi moderní obuv patřily saténové baleríny. Byly křehké a mnohdy vyrobené z hedvábných látek. Kvůli jejich tenké podrážce byly určené jen ke speciálním příležitostem nebo do interiéru. K běžnému venkovnímu nošení sloužily boty kotníkové, podšité kůží a na nízkém podpatku, aby byly při chůzi pohodlné. Šperky se vyráběly ze stříbra a oceli. Luxusně působily safírové prsteny a tyrkysové brože.⁶⁵

Vnitřní krása ženy byla opět muži pomíjena, žena měla být především dobrou hospodyňkou, matkou dětí a manželovou „ozdobou“. Ideálem byla křehká a bledá dáma. Upravená, moderně oblečená a čistá. Za krásnou byla považována žena spíše přirozeného vzhledu. Silná vrstva líčidel působila neslušně.

7.1 Alžběta Bavorská

Alžběta Bavorská se narodila 24. prosince 1837 bavorskému vévodovi Maxmiliánovi a Marii Ludovice. Alžbětě již od malička všichni říkali Sisi. Byla velmi živé a aktivní dítě. Hrávala si s ostatními dětmi, trávila mnoho času s otcem v horách a nejraději jezdila na koni.

Sisi se v šestnácti letech provdala za rakouského císaře Františka Josefa, který byl zároveň jejím bratrancem. Sisi byla obdivována pro svou neobyčejnou krásu, a proto, když ji Franc prvně spatřil, okamžitě se do ní zamiloval. Zasnoubením s mladým princem začal šestnáctileté princezně zcela nový život, kterému se později vyhýbala, jak jen to bylo možné. Sisi měla vstoupit do neznámého světa, plného tradic, vychování, etikety a různých nařízení. Již před svatbou strávila mnoho hodin denně učením,

---

⁶⁴ Lněničková, J. *České země v době obrození*. 1. vyd. Praha: Albatros, a. s., 1995. s. 8 – 9. ISBN: 80-00-00375-9

⁶⁵ Floulkes, F. *Abeceda módy: rychlokurs v porozumění módním stylům*. Praha: Slovart, s. r. o., 2012. s. 32, 183 – 222. ISBN: 978-80-7391-602-2

protože bylo nepřipustné, aby jakožto budoucí císařovna měla mezery ve vzdělání. Studovala rakouské dějiny, francouzštinu, italštinu, etiketu a tanec. Sisi tak postupně o svém nastávajícím sňatku začala pochybovat. Cítila, že tento svět nebude pro ni tím pravým. Svatba se ale nakonec uskutečnila a mladá Alžběta byla v Budapešti korunována na královnu.

Všechn ten protokol, strojenost a neustálý tlak byl pro ni obrovsky vyčerpávající. Věčně veselá a usměvavá Sisi chodívala často smutná a uplakaná. Tento stres byl zřejmě důvodem Alžbětiných častých onemocnění. Lékaři jí proto doporučili odcestovat, aby si od života ve Vídni odpočinula. Po návratu bylo evidentní, že pobyt Sisi prospěl, proto od té doby opouštěla Vídeň tak často, až se s manželem úplně odcizili.⁶⁶

I přes to spolu František a Sisi měli čtyři děti. Žofii, Giselu, Rudolfa a Marii Valérii. Kromě Marie Valérie všechny děti vychovávala tchýně.⁶⁷

Alžbětě velmi záleželo na jejím vzhledu. Až přehnaně řešila svou figuru a nadmíru dbala o své vlasy. Její dokonalá, štíhlá postava, by mohla konkurovat dnešním modelkám. Měřila 1,72 metru a nikdy nevážila více než 50 kilo. Když měla dojem, že je tlustá, dokázala svou váhu srazit až na 46 kilogramů. Když bylo třeba, nemusela ani celý den jíst, aby dosáhla požadovaného výsledku. Sisi byla svou štíhlostí posedlá. Dalo by se říci, že byla jakousi předchůdkyní dnešních dívek s anorexií nebo bulimií.

O své vlasy, sahající až na zem, pečovala každý den. Její osobní kadeřnice je kartáčovaly až několik hodin denně. Další Alžbětinou závislostí byl pohyb. Denně ušla desítky kilometrů. Dokonce i doma neustále chodila z místnosti do místnosti a skoro nedokázala odpočívat. V domnění, že ideálem krásy je jen mladá tvář a dokonalá postava, začala mít Alžběta deprese z toho, že stárne. Denně navštěvovala parní lázně za účelem omlazení pleti.⁶⁸

---

⁶⁶ Gröbingerová, S. *Sisi: Moderní žena*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2009. s. 21 – 23, 43 – 45, 65 – 69. ISBN: 978-80-249-1262-2

⁶⁷ Gröbingerová, S. *Sisi a její rodina*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2007. s. 11 – 19. ISBN: 978-80-249-0876-2

⁶⁸ Gröbingerová, S. *Sisi: Moderní žena*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2009. s. 125 - 145. ISBN: 978-80-249-1262-2

„Její partnerem v rozhovorech bylo zrcadlo. A čím déle se v něm prohlížela, tím více viděla, že má vlastně krásné rysy, kouzelné oči a záviděníhodné vlasy, které na slunci zářily v nejrůznějších barevných tónech.“⁶⁹

O její neskonalé kráse se mluvilo skoro ve všech zemích Evropy. Rozhodně ale nebyla císařovnou, která by reprezentovala monarchii a stála po boku svého muže. Nebyla ani předpisovou matkou. O své děti se téměř nestarala. Dávala přednost spíše cestování. Za svůj život navštívila mnoho krásných míst Evropy. Napsala také řadu básní, které byly odrazem jejího života. V září roku 1898 odcestovala do Ženevy, kde strávila nějaký čas. Když se 10. září chystala nastoupit na loď, zpoza stromu vystoupil Luigi Lucheni a probodl Alžbětu pilníkem. Na následky zranění zemřela.

Alžběta, známá jako šarmantní a laskavá žena, svým životním stylem přeskočila dobu o století dopředu. Byla považována za nejkrásnější ženu své doby.

7.2 Charlotte Brontëová a Emily Brontëová

Charlotte se narodila roku 1816 v Yorkshire a Emily o dva roky později. Obě sestry byly významnými spisovatelkami a ovlivnily vývoj anglické beletrie. Sestry Brontëovy měly ještě tři sestry a jednoho bratra. V roce 1821 jejich matka zemřela a všechny děti vychovával agresivní otec Patrick spolu s jejich tetou. Později zemřely také dvě nejstarší sestry. Nakazily se ve škole tuberkulózou a nemoci podlehly. Z tohoto důvodu raději Charlottu a Emily ze školy rodiče stáhli. „Doma byly děti většinou ponechány samy sobě. Nejpodnětnější událostí jejich mladého života bylo, když Patrick Brontë přinesl synkovi Branwellovi krabici dřevěných vojáčků. Každé dítě si jednoho přivlastnilo a vojáčci se stali dramatickými postavami v nekonečné řadě fantastických příběhů, v nichž si děti vymýšlely imaginární království a osazovaly je historickými a literárními postavami.“⁷⁰

Své první básničky a povídky si sestry zapisovaly na malé kousky papíru a byly inspirovány právě jejich příběhy s malými vojáčky. Když byly sestry dospělé, staly se obě učitelkami. Protože se Charlotte a Emily chtěly zdokonalit ve francouzštině, nechaly se zaměstnat jako učitelky v Bruselu. Zatímco Emily se poměrně brzo vrátila

---

⁶⁹ Gröbingerová, S. *Sisi: Moderní žena*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2009. s. 126. ISBN: 978-80-249-1262-2

⁷⁰ Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. s. 128. ISBN 80-242-0376-6

do rodného města, Charlotte si vytvořila vztah k majiteli školy, ve které vyučovala. Nakonec se ale i ona o něco déle vrátila domů.

Charlotte, Emily a jejich mladší sestra Anne spolu napsaly knihu básní. Veškeré náklady si hradily samy a nevydaly ji pod svými jmény. Poněvadž kniha nebyla úspěšná, pokusila se každá z děvčat napsat knihu vlastní. Emily napsala dodnes její neznámější dílo *Na větrné hůrce*. Inspirovala se dětskými imaginárními královstvími přenesenými do prostředí Yorkshire. Její kniha byla vydána, avšak Charlottin román *Profesor*, inspirován jejím pobytem v Bruselu, byl několika vydavateli odmítnut. Rozhodla se tedy dílo přepracovat. Inspirovala se příběhy z dětství a jinými vlastními přibarvenými zážitky. Pojmenovala jej *Jana Eyrová*. Roku 1847 bylo dílo vydáno a mělo neuvěřitelný úspěch. Velmi rychle se román vyprodal, ale měl samozřejmě také řadu kritiků. Kritici jej považovali za nekřesťanské, a to především kvůli otevřenému přiznání lásky a podrobnému popisu emocí, kterými se dílo vyznačovalo. Velký úspěch *Jany Eyrové* trochu zastínil Emilyino *Na větrné hůrce*. Přitom její příběh o lásce byl vášnivým a velmi otevřeným dílem. Nenaplněná láska dvou mladých lidí toužících po vášni patří dnes mezi nejlepší romány v historii. Emily byla ze svého neúspěchu velice zklamaná. Brzy přišla smrt bratra Branwella. Emily se na jeho pohřbu nachladila a v důsledku toho dostala souchotiny. Koncem roku zemřela. Nejmladší Anne zemřela zanedlouho na tuberkulózu. Opuštěná Charlotte napsala další dva romány *Shirley* a *Villette*. V roce 1855 se provdala a otěhotněla. Během těhotenství se ale nakazila také tuberkulózou a zemřela. Jejich otec Patrick se jako jediný z rodiny dožil vysokého věku, 84 let.⁷¹

Charlotte a Emily Brontëovy byly nejčtenějšími autorkami devatenáctého století. Dodnes mnoho lidí čte jejich romantické příběhy, které byly i několikrát zfilmovány.

---

⁷¹ Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. s. 127 - 129. ISBN 80-242-0376-6

8 20. STOLETÍ

Již v 19. století měly ženy možnost se pracovně uplatnit mimo povinnosti v domácnosti. Tlak ekonomických poměrů způsobil, že ženy byly zaměstnávány stále více. Postupně se tak koncem 19. století práce svobodných žen stala běžným jevem. Stroje ženám ulehčovaly mnoho práce a ženy se tak postupně stávaly pro muže konkurencí.

Začínala se tak silně utvářet myšlenka emancipace. Později se přijaly pro ženy nové pracovní podmínky a různá opatření, jako například zákaz práce žen v noci, ochrana těhotných, zákaz prací s jedovatými látkami a podobně. Emancipačním snažením žen bylo zpřístupnit vzdělání a získat ekonomickou nezávislost. Ženy se také chtěly zapojovat do chodu společnosti a do politiky. Chtěly pracovat na úřadech, ve školách, a to nejdůležitější, získat volební právo. V první polovině 20. století jej v důsledku velkého snažení získaly. Dalším cílem bylo úplné zrovnoprávnění mužů a žen. V některých vyspělejších zemích mohly ženy již od druhé poloviny 19. století vlastnit nějaký majetek nebo měly možnost se vzdělávat. V anglosaských zemích vznikala různá ženská hnutí, která bojovala za práva žen. Například ve Velké Británii byla tato hnutí důsledkem zavedení všeobecného hlasovacího práva v roce 1920, pouze ale zatím pro majetné ženy. Pro všechny ostatní až od roku 1928. Ženská hnutí se pomalu šířila do celého světa. Postupně se tak v různých časových intervalech a v různé míře rozšiřovala práva žen do celého světa. Jako první získaly aktivní i pasivní volební právo Australanky v roce 1902. V Evropě to byly Finky roku 1906. Ve většině zemí získaly ženy volební právo až po první světové válce.

Ženy však musely tyto zákonné normy převést do běžného života, aby je přijaly veškeré instituce a byly i vnitřně uznané, jinak by rovnoprávnost nebyla skutečná. Toto všechno usnadnil vznik Organizace spojených národů v roce 1945, mezi jejichž hlavní cíle patřilo zrovnoprávnění žen a mužů. Do konce 20. století měly volební právo ženy ve většině zemí světa. Netýkalo se to však některých arabských zemí, které mají přísná pravidla islámského náboženství. V druhé polovině 20. století pak v USA vznikala různá centra ženských hnutí. Některé z těchto feministických organizací vyložene vyjadřovaly nesnášenlivost vůči mužům.⁷²

---

⁷² Burešová, J. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. s. 34 – 39. ISBN: 80-244-0248-3

Také móda prošla velkými změnami. Ve 20. letech 20. století ženy přestaly nosit upnuté korzety. Vystřídaly je tzv. *charlestonové* pohodlné šaty, velmi moderní krátké vlasy a pánský oblek. Největší novinkou však byly džíny. Módu ve 20. letech tvořili většinou muži, módní návrháři. Vznikla tak úplně nová móda, která svou inspiraci často čerpala z historických módních stylů. Začínaly se vytvářet úplně nové módní, ale zároveň umělecké styly jako punk, pop art, hippies, disco a mnoho dalších.⁷³

Pro 20. století byla typická invence, ale především role celebrit jako módních ikon. Nosily se pestrobarevné látky, vzory, ale také sametové konzervativnější šaty, které neomezovaly v pohybu a byly pohodlné. V jednu chvíli se do popředí dostal i styl vojenský, tudíž vojenské vzory nebo kabátky v ramenou vyztužené a ozdobené vojenskými prýmkami. Největším módním převratem bylo nošení kalhot. Ženy tím tak dávaly mnohdy najevo svůj boj za rovnoprávnost s muži. Proto se také staly moderními krátké střihy účesů. U některých to nemuselo být vyjádřením vnitřních pocitů nebo postojů, a přesto ženy rády nosily krátké vlasy, kravaty a saka. Dalším novým stylem byl styl rebelů, později také motorkářů nebo příznivců punku a rocku. Tyto styly se vyznačují tmavými barvami, většinou barvou černou a především kůží. Černá kožená bunda byla základ. Dalšími doplňky byly řetězy, cvoky a potrhaná místa na oblečení. K tomu také začalo být populární tetování a piercing.

Jako společenský oděv ženy často oblékaly hedvábné šaty bez ramínek, vyztužené celou konstrukcí kostic. Začaly se také uplatňovat zipy a na vrchní část oděvu se ke krku našivaly límečky. Oblečení se stále zdobilo krajkami, korálky, potisky, ramenními vycpávkami... Módní návrháři se stále více inspirovali oděvem mužským a uplatnili jej v dámské módě. Oblečení bylo vícedílné. Kalhoty se později začaly také měnit. Byly to bokové, zvonové nebo tzv. *capri* kalhoty. Sukně se nosily kolového tvaru, aby při tancích dělaly pěkný rozevlátý tvar. V takovéto sukni je v mnoha podobách vyobrazována Marilyn Monroe. Poté se sukně postupně zkracovaly, až vznikly tzv. *minisukně*, neboli velmi krátké sukně. Vyráběly se ze všech možných materiálů. Často se nosil šifon a vlna. Z vlny se pletly teplé svetry.⁷⁴

---

⁷³ Jonas, S. *Móda v proměnách času: značky, návrháři, oblečení: lexikon*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2008. s. 22 – 23. ISBN: 978-80-7234-857-2

⁷⁴ Floulkes, F. *Abeceda módy: rychlokurs v porozumění módním stylům*. Praha: Slovart, s. r. o., 2012. s. 18 – 138. ISBN: 978-80-7391-602-2

Ve 20. století prošly velkou proměnou především plavky. Od širokých, vlněných a tělo zakrývajících oděvů se posunuly k těsným, přiléhavým úborům zvýrazňujícím ženskou křivku. Nejdříve to byly plavky vcelku, později dvoudílné neboli *bikiny*. Ty byly ze začátku šokující, ale filmové hvězdy přispěly k jejich popularitě. Spodní prádlo se přesunulo od košilky, spodních kalhot, korzetu a spodniček k podprsenkám. Ty se vyráběly z různých materiálů, v různých velikostech košíčků a měly mnoho tvarů. Také kabelky nabývaly na popularitě. Vyráběly se ze všech možných materiálů, různých velikostí i tvarů. Mnoho známých návrhářů si začalo na kabelkách vytvářet své vlastní rukopisy. Ať už to byl typický vzor, tvar nebo nějaký dekorativní prvek. Další novinkou byly boty na tenkých jehlových podpatcích. Spolu s minisukněmi se začaly nosit také vysoké kozačky, které měly přitahovat pozornost odhalených nohou. Módními doplňky byly šátky, kašmírové šály nebo pashminy. Šátky se uvazovaly kolem hlavy, krku a těla. Dále to byly klobouky, pásky, hodinky, brože, platinové šperky, zlato, stříbro, perly, diamanty a další drahé kameny.⁷⁵

Účesy se většinou inspirovaly celebritami a neustále se měnily. Jednou to byl účes po stranách úzký a nad čelem vysoký, jindy rozčuchaný à la Brigitte Bardot, kudrnaté mikádo à la Marilyn Monroe, drdoly s velkými mašlemi, rozpuštěné vlasy s čelenkami přes čelo anebo krátký, „klučičí“ sestřih. „...až do dvacátých let 20. století nebylo v módě nosit krátké vlasy. Mikádo nebo chlapecký účes byl nahlížen jako znak modernity...“⁷⁶

Líčení bylo postupem času výraznější. Nosila se silnější vrstva make-upu, široké černé linky kolem očí a výraznější rtěnka. Mnohdy se nalepovaly dlouhé umělé řasy.

Ideál ženské krásy ve 20. století převážně určovaly celebrity. Ženy se nechávaly inspirovat jejich módou, účesem i líčením. Do módy vstoupilo také opálení. Ideálem byla štíhlejší žena s velkými ňadry. Dokonalým příkladem a velkým vzorem pro ženy byla Marilyn Monroe. Později se ale dostala do popředí výrazně štíhlá postava a ženy začínaly více sportovat a méně jíst. Tuto éru započala modelka zvaná Twiggy, jejíž míry byly extrémně štíhlé.

---

⁷⁵ Floulkes, F. *Abeceda módy: rychlokurs v porozumění módním stylům*. Praha: Sloart, s. r. o., 2012. s. 162 – 207. ISBN: 978-80-7391-602-2

⁷⁶ Floulkes, F. *Abeceda módy: rychlokurs v porozumění módním stylům*. Praha: Sloart, s. r. o., 2012. s. 222. ISBN: 978-80-7391-602-2

Co kraj, to jiný ideál a pohled na krásu. Nicméně se ve 20. století se začaly ve velké míře objevovat dívky trpící poruchami příjmu potravy (anorexie, bulimie). Dostupnější se stávají různé kosmetické přípravky. Krémy na obličej a celé tělo, parfémy, líčidla, prostředky na vlasy, a to vše v různé kvalitě a ceně. Do popředí se také začaly dostávat plastické chirurgie. Ženy si nechávaly předělávat svá těla a plastičtí chirurgové byly tak ochotni splnit každé jejich přání. Od větších prsou přes odsátí tuku až po nový obličej.

Ideál krásy ve 20. století je všeobecně těžké posoudit. Jelikož je nám toto období zatím nejbližší, nemůžeme se na něj podívat s odstupem času jako na ty ostatní a zhodnotit ho lépe. Nicméně můžeme říci, že první polovina a ještě 60. léta 20. století byla bojem mezi krásou provokace a konzumu. V první řadě nám 20. století rozdělilo ideál krásy na dvě části – první v podobě modelek, druhá část hledala ideál především v herečkách na filmových plátnech a v reklamách.⁷⁷

Hygiena je ve 20. století základním lidským návykem a je dodržována pravidelně. Ve 20. století se svět změnil mnohem více než v jakémkoli jiném historickém období před ním.

8.1 Marilyn Monroe

Marilyn Monroe se narodila v Los Angeles 1. června 1926 Gladys Monroe Bakerové. Matka ji pojmenovala Norma Jean Bakerová. Nikdy nebylo jisté, kdo byl jejím otcem. Matčina práce ve filmové střižně byla velmi časově náročná. Malou Normu svěřovala přes týden do rukou různých pěstounů a sama se s ní vídala jen o víkendech. Gladys ale později skončila v psychiatrické léčebně a Norma byla umístěna do sirotčince. Vystřídala několik pěstounských rodin. Začala pracovat v továrně na padáky, kde si jí všiml vojenský fotograf z magazínu *Yank*. Později se dostala do podvědomí dalších časopisů a uplatnila se jako modelka v losangeleské reklamní agentuře *Blue Book*.

V roce 1946 17. července poprvé překročila práh studia *20th Century Fox* a 26. srpna podepsala svou první smlouvu. Šéf hereckého oddělení Ben Lyon přejmenoval Normu na Marilyn Monroe. Poprvé se Marilyn objevila ve filmu *Pluj!* Pohybovala se v různých filmových společnostech, ale nedařilo se jí pořádně uchytit.

---

⁷⁷ Eco, U. *Dějiny krásy*. 1. vyd. Praha: Argo, 2005. s. 114 – 120. ISBN: 80-7203-677-7

V roce 1949 nafotila obnažené fotografie pro jeden pánský kalendář. Proдало se ho přes osm miliónů výtisků. Zajistil jí spoustu rolí v mnoha filmech. Ve filmu *Muži mají radši blondýnky* poprvé tančila a zpívala. Premiéra filmu *Slaměný vdovec* proslavila Marilyniny bílé rozevláté šaty, kde proud vzduchu z větráku podzemní dráhy vířil její sukni. V tomto filmu měla jednu z nejlepších rolí celé své kariéry.

I když Marilyn vypadala na venek jako šťastná a spokojená žena, její psychický stav nebyl dobrý. Začala brát uklidňující prášky a pít alkohol. V prosinci 1954 odcestovala do New Yorku, kde studovala herectví v *Actor's Studiu*. Následně si založila svou vlastní produkční společnost *Marilyn Monroe Production*. Po návratu do Hollywoodu hrála ve filmu *Autobusová zastávka* zpěvačku. Po této roli se uvažovalo o nominaci Monroeové na Oscara. Nakonec byl jmenován její partner Don Murray.

Marilyn hrála hlavní roli ve filmu *Princ a tanečnice*, který natočila její společnost, ale film byl velkým propadákem. Marilyn cítila vnitřní prohru. Veřejnost se jí vysmívala a byla neustále propírána v tisku. Po několika potratech už ztratila naději, že by mohla být matkou. Bere opět spoustu prášku a nešetří alkoholem. Za svůj život se několikrát provdala a měla mnoho vztahů. Například vztah s promotérem Johnym Hydem jí zajistil role ve filmech *Lístek do Tomahawku*, *Asfaltová džungle* a *Vše o Evě*. Kvůli Johnymu se ale také nechala přemluvit do plastické operace nosu.

Marilyn potřebovala nutně peníze na natočení nového filmu *Mustangové*. Aby získala finance potřebné k natáčení, přijala roli ve filmu *Někdo to rád horké*. Tento film byl považován za nejlepší, ve kterém kdy hrála. Nicméně natáčení bylo pro Marilyn a především ostatní herce velmi náročné. Chodila neustále pozdě a zapomínala text. Brala velkou řadu antidepresiv a sedativ, které se zřejmě na jejím výkonu podepsaly. V létě 1960 se začali točit *Mustangové*. Film se kvůli neustálým prostojeům prodražil natolik, že se stal nejdražším černobílým filmem všech dob.

Marilyn žila sama v New Yorku, polykala stále více prášků, sepsala závěť a začala naznačovat pokus o sebevraždu. Navštěvovala různé psychiatrické kliniky. Přeci jen se ale pro Marilyn objevila „poslední šance“. Sblížila se s Frankem Sinatrou a dostala se k dynastii Kennedyů. V dubnu 1962 získala roli v dalším filmu.⁷⁸

---

⁷⁸ Rejžek, J. *Marilyn Monroeová*. 1. vyd. Praha: Československý filmový ústav, 1987. s. 3 – 23.

„Když pak pět dní nepřijde na natáčení, legrace končí. Za dvaatřicet dnů se natočilo jen sedm a půl minuty, Monroeová byla schopna denně realizovat jen půldruhé strany scénáře. Společnost 20th Century Fox ji žaluje o půl milionů dolarů náhrady.“⁷⁹

Marylin se stáhla do ústraní. Roku 1962 v neděli 5. srpna ráno byla nalezena ve svém domě mrtvá. Dodnes nebyla smrt Marilyn Monroe úplně objasněna. Nejdříve se prohlásilo, že to byla sebevražda nebo nechtěné předávkování. Z domu ale zmizel její deníček, který údajně mohl odhalit informace od Roberta Kennedyho, které se týkaly plánované vraždy Fidela Castra. Také se ztratila její poslední telefonická nahrávka. V roce 1982 bylo vyšetřování obnoveno, ale neúspěšně. Poslední usnesení řeklo, že šlo o sebevraždu. Spekulace o její smrti existují dodnes.⁸⁰

Marilyn Monroeová byla za svého života dobírána řadou novinářů. Psalo se o jejím chaotickém způsobu života a milencích. Marilyn se prosadila nejen jako herečka, ale také jako zpěvačka a tanečnice. Její legendární bílé šaty a vlající sukni zná téměř každý. Stala se ideálem krásy pro mnoho žen a dívek. Dodnes se můžeme potkat s jejími filmy a fotografiemi. Byla předmětem děl i takových slavných umělců jako byl například Andy Warhol. Marilyn je legendou hollywoodské filmografie a dívkou, jejíž krása si dokázala získat obdiv každého.

8.2 Matka Tereza

Narodila se roku 1910 jako Agnes Goxha Bojaxhiuová v makedonském městě Skopje. Byla nejmladší ze tří dětí. Rodiče byli albánští katolíci. Matka se dlouhodobě věnovala dobročinnostem. Často brala malou Agnes s sebou za nemocnými, slabými a opuštěnými lidmi, kteří v Agnes zanechali velmi silnou stopu.

Ve dvanácti letech byla již pevně přesvědčená, že se chce stát jeptiškou. Zanedlouho vstoupila do Řádu loretánských jeptišek, které vyučovaly indické a anglicko-indické dívky v Kalkatě. Když jí bylo osmnáct let, odcestovala do Indie. Jako novicka se usídlila v loretánském klášteře v Dárdžilingu. Po absolutoriu pedagogického kurzu vyučovala každý den indické dívky v klášterní škole. Svůj první

---

⁷⁹ Rejžek, J. *Marilyn Monroeová*. 1. vyd. Praha: Československý filmový ústav, 1987. s. 23.

⁸⁰ Rejžek, J. *Marilyn Monroeová*. 1. vyd. Praha: Československý filmový ústav, 1987. s. 23 – 24.

řeholní slib složila v roce 1931 a zvolila si jméno Tereza, podle svaté Terezie, která byla patronkou misionářů.⁸¹

Sestru Terezu neustále trápila bída a situace chudých lidí, kteří žili v chudinské čtvrti Móti Džhil. Cítila potřebu těmto lidem pomoci, ale kvůli svému slibu nesměla vyjít z kláštera. Její touha po pomoci ještě vzrostla, když byla v roce 1946 svědkem krvavého střetu hinduistů a muslimů. „*Brzy nato uslyšela sestra Tereza, jak sama řekla, „vnitřní hlas“ a nabyla přesvědčení, že musí „odejít z kláštera, pomáhat chudým a žít mezi nimi. Byl to příkaz. Neuposlechnout jej by bylo znamenalo porušit víru.“*“⁸²

Roku 1947 ji byla v Římě udělena exklaustrace – povolení umožňující řeholníkovi žít mimo klášter. Tereza v Kalkatě pomáhala sestrám, které se staraly o staré a chudé lidi. Později se rozhodla vydat do Móti Džhilu sama. Založila školu přímo pod širým nebem. Již první den sehnala pět dětí a začala je učit. Zvolila úplně nejjednodušší formu výuky, kdy kreslila dětem písmenka klackem do prachu. Po čase už měla ve své „třídě“ čtyřicet dětí. Učila je bengálsky, vštěpovala jim hygienické zásady a základní matematické počty. Ve zbytku dne se ještě starala o nemocné a umírající lidi. Chtěla hlavně zmírnit utrpení lidí, kde bída, smrt a zoufalství byly na denním pořádku. V roce 1949 získala sestra Tereza indické občanství a roku 1950 se stala matkou představenou Řádu sester misionářské lásky. S pomocí katolického indického učitele Michela Gomese založila Tereza své první oficiální sídlo její kongregace. Později si za vypůjčené peníze a s pomocí různých darů koupila třípodlažní dům, kde se svými řeholnicemi provozovala útulek pro umírající lidi, kteří zde mohli důstojně zemřít. Založila také dětský domov, který sloužil opuštěným dětem a dospívajícím dívkám. Postupem času vzniklo jakési „město míru“, kde se sestry staraly o všechny malomocné, poskytovaly jim lékařské ošetření a vydávaly jídlo. Řád Matky Terezy se během několika let natolik rozrostl, že měl několik desítek poboček v Indii a začal se šířit i do jiných zemí. V roce 1991 fungovala její kongregace v 95 zemích světa.⁸³

V roce 1979 byla Matce Tereze udělena Nobelova cena míru, která rozhodně nebyla jediným oceněním, které dostala. Zasloužila si také Medaili Svobody prezidenta

---

⁸¹ Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. s. 94 - 95. ISBN 80-242-0376-6

⁸² Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. s. 95. ISBN 80-242-0376-6

⁸³ Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. s. 95 - 96. ISBN 80-242-0376-6

USA. Dokonce byl o ni natočen i film s názvem *Matka Tereza*, který se dostal do kin po celém světě. Zobrazoval její život zasvěcený humanitární pomoci chudým a nemocným lidem. Matka Tereza zemřela ve věku 87 let 5. září roku 1997.⁸⁴

Byla nazývána Andělem z Kalkaty. Zasvětila svůj život pomoci a lásce k druhým. Snažila se dávat lidem naději i v těch nejtěžších chvílích. S pomocí sester jejího řádu založila mnoho institucí, ve kterých zoufalí lidé našli útěchu. Matka Tereza byla malá a skromná žena odhodlaná pomoci všem, kteří pomoc potřebovali. Její tvář zná téměř každý. Měla krásnou, čistou duši a obrovské srdce, ve kterém bylo místo pro každého.

---

⁸⁴ Novotný, T. *Matka Tereza: Anděl z Kalkaty*. [online]. © 2006 - 2010 [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.dreamlife.cz/matka-tereza-andel-z-kalkaty/article.html?id=570>

9 21. STOLETÍ

Postavení žen ve 21. století je ve většině zemí světa rovnocenné s muži. Výjimkou jsou země, kde je silně zakořeněné striktní náboženství. Dnes mají ženy stejná práva jako muži. Mohou kdekoliv pracovat, vlastnit jakýkoliv majetek, mají možnost podnikat a především mají plné právo volit nebo být volené.

Móda 21. století je zcela odlišná od století minulých. Ženy se mohou sami rozhodnout, jaký styl si zvolí, zda sportovní, elegantní, decentní nebo odvážný. Mohou si obléknout oblečení, které je pohodlné a nemusí se nutit do příliš těsných a předepsaných rób. Ženy volí barvy, které si myslí, že se k nim hodí nebo je mají rády. Zkrátka si oblékají, co chtějí. *„Ať se již prezentujeme jakkoli, vždy naše oblečení vypovídá něco o nás a našem životním postoji. Pomocí módy lze vyjádřit vlastní individualitu, ale také ji potlačit. V průběhu vývoje lidstva však oblečení dlouhou dobu sloužilo především jiným účelům.“*⁸⁵

Do 20. století oděv vyjadřoval společenské postavení. Dnes je móda vyjádřením individuality. Existuje celá řada módních stylů, které lze obléci. Módní průmysl je dnes v různých kvalitách a funguje ve všech zemích světa. Na trhu s módou je tisíce módních značek a móda, neboli to, co se nosí, se mění s každým ročním obdobím.

V dnešní době jsou ženy ze všech stran informovány o tom, co je moderní, a to prostřednictvím módních časopisů, přehlídek, televizních pořadů a výloh v obchodních domech... Na trhu s oblečením se dají najít věci od směšných částek až po ty absurdně vysoké. Nejvyšší ceny se objevují u těch nejluxusnějších a nejprestižnějších značek. Nejznámějšími jsou například Burberry, Dior, Giorgio Armani, Louis Vuitton, Max Mara Prada, Valentino, Yves Saint Laurent a mnoho dalších. Dokonce existuje řada mezinárodních pojmů, jež se vztahují k módě. Například: baleríny, koktejlkové šaty, lodičky, outfit, overal, styling, unisex a mnoho dalších. Ženy nemají, co se týče módy, žádné zábrany a pokud chtějí být něčím originální, mají spoustu možností. Každý má svůj styl a vkus, podle kterého se řídí.⁸⁶

Hygiena je v dnešní době na denním pořádku a naprostou samozřejmostí. V druhé polovině 20. století až do současnosti se nejvíce projevuje tzv. „konzumní krása“. Ženy

---

⁸⁵ Jonas, S. *Móda v proměnách času: značky, návrháři, oblečení: lexikon*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2008. s. 12. ISBN: 978-80-7234-857-2

⁸⁶ Jonas, S. *Móda v proměnách času: značky, návrháři, oblečení: lexikon*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2008. s. 28 – 67. ISBN: 978-80-7234-857-2

se oblékají podle módních kánonů, nosí džíny, kupují značkové modely a líčí se podle vzorů krásy, jaké nabízejí časopisy a ostatní sdělovací prostředky. Ideál krásy v současné době ovlivňují především masmédiá. I když nenabízejí žádný jednotný vzor takového ideálu. Média využívají krásu hubených modelek, celebrit, černošskou i asijskou krásu. Jednou, až se někdo z budoucnosti ohlédne za ideálem krásy současného století, nebude schopen určit, jaký estetický ideál média vlastně protěžovala.⁸⁷

9.1 Tereza Maxová

Tereza Maxová je světoznámá česká topmodelka. Narodila se 31. srpna 1971 v Pardubicích a vyrostla v Ústí nad Labem. Vystudovala gymnázium. V roce 1991 odcestovala do Paříže, kde rozjela svou kariéru modelky. Roku 1997 založila nadaci na pomoc opuštěným dětem. S charitativní činností začala již dávno před založením této nadace. Ze svých vlastních honorářů sponzorovala kojenecký ústav v Praze – Krči. S dětmi zde trávila své volné chvíle a pomáhala se o ně starat.

Krátce po vzniku nadace pomáhala na Moravě při povodních. Voda zaplavila všechny dětské domovy, a tak Tereza se svým týmem přijela dětem na pomoc a přivezla potřebné věci. Právě v této době se o Tereze začalo mluvit jako o české Matce Tereze.⁸⁸

Tereza se ale proslavila jako modelka, kde získala neuvěřitelné zkušenosti a potkala velkou řádku zajímavých lidí. Chodila po módních molech luxusních značek a fotila s mnoha známými fotografy. Když měla svou kariéru modelky úspěšně rozjetou, měla partnera a peníze, které ji zaručovaly určitou svobodu, cítila, že jí stále něco chybí. Potřebovala najít jiný smysl života, který našla v roce 1996, když prvně navštívila kojenecký ústav v Krči. Od té doby byla svým novým „posláním“ nadšena. To, že mohla svými prostředky pomáhat dětem, které její pomoc potřebovaly, ji naplňovalo pocitem štěstí. Začala se tedy touto problematikou zabývat do hloubky, šířit jí mezi lidi a zapojit do ní široké okolí. Právě zde se zrodil ten nápad, založit nadaci na ochranu dětí.⁸⁹

---

⁸⁷ Eco, U. *Dějiny krásy*. 1. vyd. Praha: Argo, 2005. s. 114 – 128. ISBN: 80-7203-677-7

⁸⁸ Janoutová, V. *Zpověď topmodelek*. 1. vyd. Praha: Formát, 2000. s. 53 – 56. ISBN: 80-86155-48-X

⁸⁹ Janoutová, V. *Zpověď topmodelek*. 1. vyd. Praha: Formát, 2000. s. 79 – 81. ISBN: 80-86155-48-X

„Když totiž peníze, které vydělám, dokážu utratit za něco, co pomůže někomu jinému, tak je to pro mě absolutní pocit uspokojení a štěstí.“⁹⁰

Nadace je závislá na podpoře dárců a sponzorů, kteří neustále posílají dětem peníze. V roce 2000 měla pod svým patronátem již 150 kojeneckých ústavů a dětských domovů. O pět let později bylo rozděleno již 80 milionů korun mezi potřebné děti. V roce 2010 bylo pod nadací zapsáno 16 000 tisíc dětí v České republice, kterým pomohla k lepšímu způsobu života. Nadace se snaží opatřit dětem vzdělání a i poté se o ně zajímají. S dětmi jsou často v kontaktu. Pokud se jim podaří sehnat náhradní rodiny, posílají děti často do nadace dopisy s fotkami rodiny a vypráví různé příběhy a zážitky.⁹¹

Tereza Maxová předváděla modely řadě světoznámých módních značek, například Gucci, Prada, Dior, Ralph Laehren... Byla tváří DKNY, Hermès, L'Oréal, Vichy a dalších. Fotila také pro časopis Vogue. Je nejen jedna z nejznámějších a nejkrásnějších českých žen, ale také žena ctižádostivá, která pomohla obrovskému množství dětí. Dnes mluví plynule anglicky, rusky a německy. Momentálně se Tereza věnuje hlavně svým dvěma dětem a nadaci.

9.2 Oprah Winfrey

Narodila se v roce 1954 v Kosciusku v Mississippi. Vyrůstala na farmě u babičky, která ji ve třech letech naučila číst. Stala se tak výbornou recitátorkou kázání v kostele. Když ji bylo devět let, přestěhovala k matce do Milwaukee. Zde si Oprah prošla svými nejhoršími životními zážitky. Byla znásilňována strýcem, bratrancem, rodinným přítelem... Proto po pěti letech uprchla z domova. Dokonce byla za opakované útoky vězněna ve věznici pro mladistvé. Soud ji nakonec přidělil otcí. V této době byla již těhotná, ale dítě po porodu zemřelo. Otec ji nutil se neustále vzdělávat a především číst. Stala se výbornou studentkou. V devatenácti letech reprezentovala jedno rádio v soutěži krásy. Na základě jejího vystoupení ji tato stanice nabídla práci. Oprah tedy ještě při studiu pracovala jako hlasatelka nashvillského rádia *WVOL*. Později se stala první černoškou, která hlásila v televizi zprávy. Vystudovala vysokou školu herectví,

---

⁹⁰ Janoutová, V. *Zpověď topmodelek*. 1. vyd. Praha: Formát, 2000. s. 79. ISBN: 80-86155-48-X

⁹¹ *Na plovárně s Terezou Maxovou*. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-3-2]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/205522160100002-na-plovarne-s-terezou-maxovou/>

komunikace a rétoriky v Tennessee. Do podvědomí lidí se dostala především kvůli ranní talk-show v jedné televizi. Nejvíce se ale prosadila v Chicagu v roce 1984 v talk-show *AM Chicago*. Právě tento pořad byl zlomovým bodem v její kariéře. Show byla neuvěřitelně úspěšná a později přejmenována na *The Oprah Winfrey Show*. Pořad se postupně rozšířil do všech států USA a později do celého světa. Dnes jej týdně sleduje 21 milionů diváků. Oprah si lidé okamžitě zamilovali. Její bezprostřední reakce, soucit, emoce, ale také osobní zkušenosti, o kterých velmi otevřeně hovoří, v lidech vyvolávají důvěru.

Oprah není jen moderátorka, ale také herečka. Například hrála v jednom ze Spielbergových filmů *Purpurová barva*, kde byla za vedlejší roli Sofie nominována na Oscara. V současné době vydává knihy a má svůj časopis *O*. Vedle své show vede jakési knižní okénko, ve kterém se snaží vzbudit v lidech zájem o čtení. Oprah se mimo jiné v roce 1991 angažovala i v politice. Snažila se prosadit vytvoření databáze lidí usvědčených za pohlavní zneužívání dětí. Tuto snahu ukončil Bill Clinton podpisem zákona vzniku seznamu pedofilů.

Brzy se stala nejbohatší ženou showbusinessu. Podle časopisu *Forbes* je na vrcholu žebříčku s majetkem v hodnotě jedné a půl miliardy dolarů. Svými penězi neustále pomáhá lidem v nouzi. Přispívá na dobročinné účely a na charitu.⁹²

Své peníze věnovala například rodině, které se narodila šesterčata. Pozvala si je do svého pořadu a darovala jim pět milionů korun. Ve své show obdarovala celé publiku novými auty a každému v redakci jejího časopisu věnovala šek na 10 000 dolarů a iPad od společnosti Apple. Financovala také školu, určenou pro dívky v Jihoafrické republice. Největším vrcholem byla premiéra posledního ročníku vysílání *The Oprah Winfrey Show*. Celému publiku, tedy třem stovkám lidí, darovala osmidenní zájezd do Austrálie, kam letěla s nimi. Oprah tak ukončila v roce 2011 po 25 letech vysílání své celosvětově známé show. Poté spustila svou vlastní televizní stanici *OWN – The Oprah Winfrey Network*. Má také speciální kanál na jednom satelitním rádiu.⁹³

---

⁹² Novotný, T. *Oprah Winfrey: z Popelky miliardářkou*. [online]. © 2006 - 2010 [cit. 2013-3-3]. Dostupné z: <http://www.dreamlife.cz/svet-uspesnych/media/oprah-winfrey-z-popelky-miliardarkou/article.html?id=201>

⁹³ *Oprah Winfrey zaplatila svému publiku zájezd, lidé křičeli nadšením*. [online]. © 2013 [cit. 2013-3-1]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/oprah-winfrey-zaplatila-svemu-publicku-zajezd-lide-kriceli-nadsenim-1p6-/lide.aspx?c=A100914_095513_lide_pks

Celebrity se Oprah svěřují kvůli její empatii. Vědí, že je vždy vyslechne, nikdy neponíží a neodsoudí. Svůj obdiv si vysloužila také díky otevřenému příběhu o své kruté minulosti. V její show se vystřídali takoví známí umělci, celosvětové hvězdy a politici jako například Madonna, Elizabeth Taylor, Rihanna, Tom Cruise, Barack Obama, George Bush, Michael Jackson a mnoho dalších. Nejsou to ale jen mediálně známí lidé, kteří jsou do show pozváni. Oprah si zve i „obyčejné“ lidi, kteří ji sdělují své životní příběhy.

„To nejlepší na mé práci je, že jsem v pozici, kdy můžu lidem změnit život. Beru za to plnou zodpovědnost, a proto se vždy modlím, aby si mé poselství všichni správně vyložili. Bez ohledu na to, jestli je show o sourozenecké rivalitě, nebo o týrání žen, můj záměr je vždy stejný: aby lidi viděli, že nesou odpovědnost za svůj život. Jen oni ho můžou změnit a vyhrát.“⁹⁴

Oprah Winfrey dnes patří mezi nejvlivnější ženy světa. Její fanoušci si dokonce přáli, aby kandidovala na prezidentku. Oprah nekandidovala, za to ale podpořila Baracka Obamovu a zajistila mu tak více, než milion hlasů. Oprah respektuje velká část společnosti. Je ikonou. Získala cenu Ammy, což je jakousi obdobou Oscarů v televizní sféře.

---

⁹⁴ Oprah Winfreyová: *Příliš emotivní a taky zvědavá*. [online]. © 1999 – 2013 [cit. 2013-3-1]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/oprah-winfrey-0dx-/spolecnost.aspx?c=A120904_160533_spolecnost_jup

PRAKTICKÁ ČÁST

10 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Hlavním cílem šetření bylo zjistit, co je zvlášť pro ženy a zvlášť pro muže důležitější. Zda je to krása vnější, či krása vnitřní.

Další stanovené cíle:

- Zjistit, jaký je současný vzor a ideál ženské krásy z pohledu žen a mužů.
- Zjistit, zda si respondenti myslí, že krásné ženy to mají v životě snazší.
- Zjistit, co si respondenti představují pod ženskou vnitřní krásou.
- Zjistit, zda ženy a muži dokážou jmenovat ženu, která disponovala svou vnitřní krásou. V minulosti i v současnosti.
- Zjistit, jestli existuje něco, co by ženy a muži na našich českých ženách postrádali z hlediska vnitřní krásy oproti ženám zahraničním.

10.1 Metodika

Empirická část práce se uskutečnila formou kvantitativního výzkumu. Sběr informací proběhl pomocí dotazníku. Dotazník byl anonymní. Pro danou problematiku bylo nutné vyplnit pouze pohlaví. Jednotliví respondenti vyplňovali dotazník prostřednictvím internetové stránky www.survio.com.

10.2 Popis zkoumaného vzorku

Dotazník byl rozeslán 140 respondentům, konkrétně 70 ženám a 70 mužům. Předpokladem bylo, že ne všichni oslovení dotazník dokončí. Dále se předpokládalo, že některé odpovědi nebudou při vyhodnocování příliš vhodné. Dotazník dokončilo 62 žen a 42 mužů. Celkový počet respondentů ze 140 oslovených činil tedy celkem 104 respondentů.

Byli osloveni lidé starší 18 let. Největší zastoupení v dotazníku měla skupina ve věku od 21 do 30 let. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou byli lidé od 31 do 40 let.

Výsledky dotazníkového šetření byly statisticky vyhodnoceny a zpracovány do jednotlivých grafů.

10.3 Hypotézy

Pro dosažení konkrétních cílů empirické části byly stanoveny tyto hypotézy:

Hypotéza H1: „Muži upřednostňují vnější krásu před krásou vnitřní.“

Hypotéza H2: „Ženy upřednostňují vnitřní krásu před krásou vnější.“

Hypotéza H3: „Ženy vidí ideál krásy v modelkách a extra štíhlých postavách.“

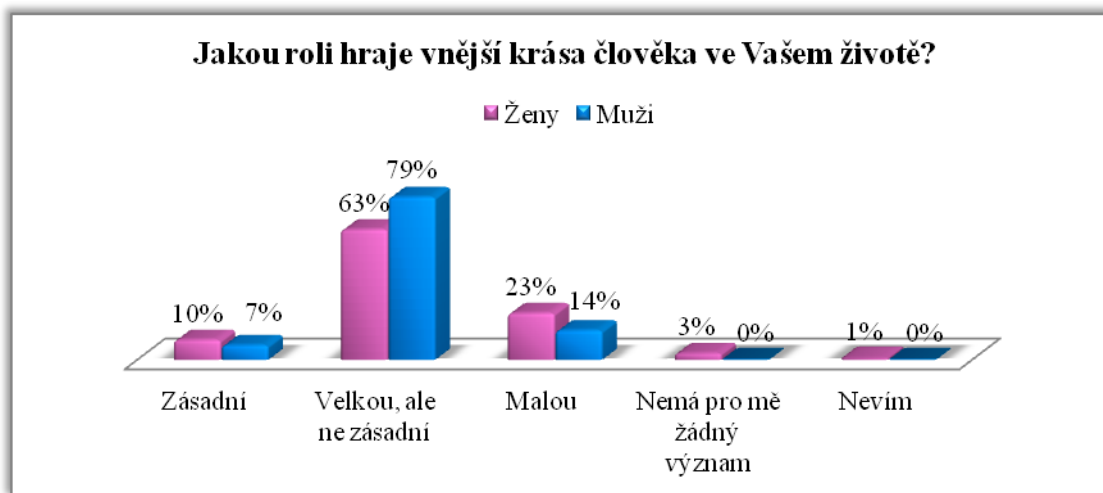
Hypotéza H4: „Charakteristickým rysem vnitřní krásy je čistota duše, dobrosrdečnost a empatie.“

10.4 Vlastní šetření

Otázka č. 1: Jakou roli hraje vnější krása člověka ve Vašem životě?

Bylo zjištěno, že pro většinu žen (73%) i většinu mužů (86%) zaujímá vnější krása v jejich životech zásadní nebo velkou roli. Muži takto odpovídali častěji než ženy, avšak rozdíl mezi nimi nebyl nijak výrazný. Pouze pro 23% žen a 14% mužů hraje vnější krása člověka malou roli. Žádný význam nemá pouze pro 3% žen.

Graf 1: Jakou roli hraje vnější krása člověka ve Vašem životě?

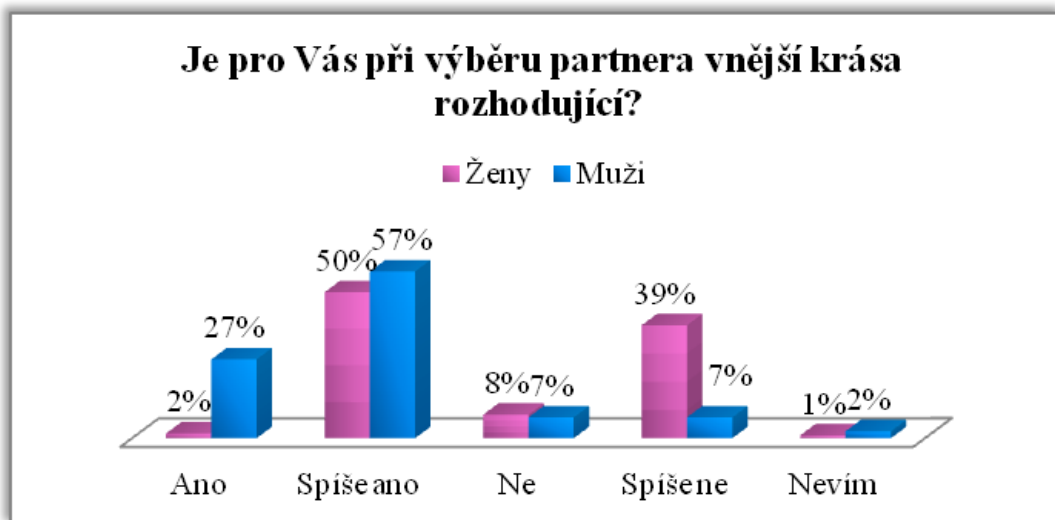
Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 2: Je pro Vás při výběru partnera vnější krása rozhodující?

Podle grafu číslo 2 je pro muže vnější krása při výběru partnera důležitější než pro ženy. Pouze 2% žen s jistotou odpověděla, že vnější krása jejich partnera je pro ně důležitá. Kdežto mužů takto odpovědělo 27%. Odpověď spíše ano zvolilo celkem 50%

žen a 57% mužů. Žen, které odpovídaly ne nebo spíše ne, bylo celkem 47% a mužů pouze 14%.

Graf 2: Je pro Vás při výběru partnera vnější krása rozhodující?

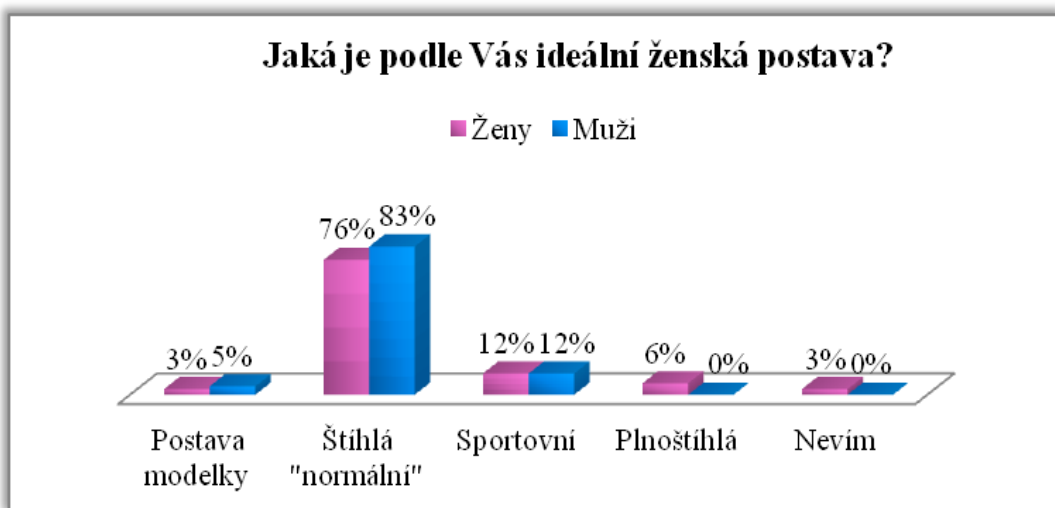

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 3: Jaká je podle Vás ideální ženská postava?

Ideální ženskou postavou je pro většinu žen (76%) i mužů (83%) postava štíhlá "normální". Sportovní postavu zvolilo 12% žen i mužů. Pouhá 3% žen a 5% mužů považuje za ideál postavu modelky. Plnoštíhlou postavu vybralo 6% žen a žádný muž.

Graf 3: Jaká je podle Vás ideální ženská postava?

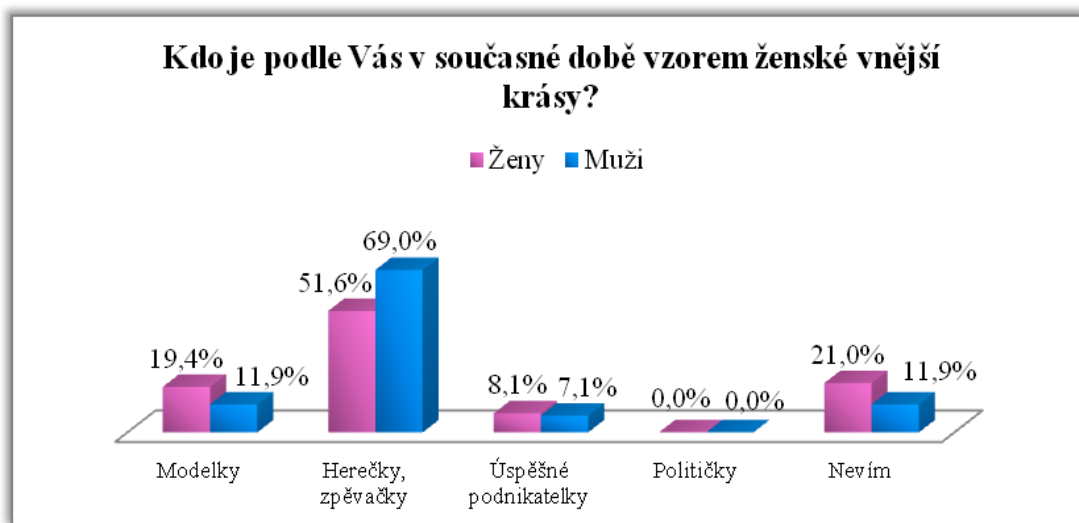
Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 4: Kdo je podle Vás v současné době vzorem ženské vnější krásy?

Na následujícím grafu číslo 4 vidíme, že většina žen (52%) i mužů (69%) považuje za současný vzor ženské vnější krásy herečky a zpěvačky. Pro 19% žen a 12% mužů jsou současným vzorem modelky. Úspěšné podnikatelky považuje za vzor krásy 8% žen a 7% mužů. Nikdo z respondentů nevybral političky. Žádnou z možností, tudíž odpověď „nevím“, vybralo 21% žen a 12% mužů.

Graf 4: Kdo je podle Vás v současné době vzorem ženské vnější krásy?

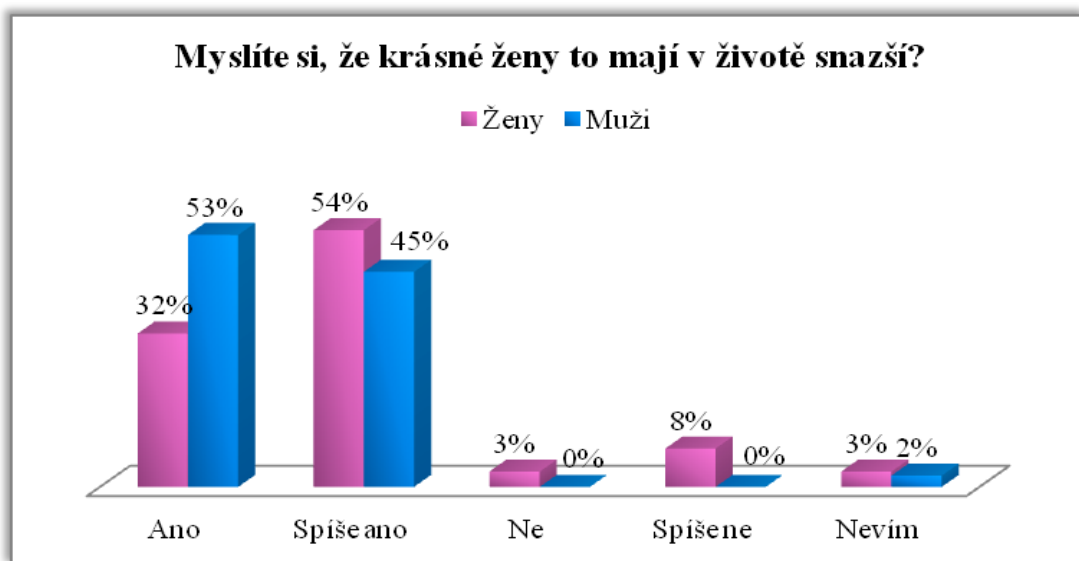

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 5: Myslíte si, že krásné ženy to mají v životě snazší?

Na otázku číslo 5 většina žen (86%) i většina mužů (98%) odpověděla ano a spíše ano. Odpověď ne a spíše ne zvolilo 11% žen, muž takto neodpověděl ani jeden. Na tuto otázku nedokázala odpovědět 3% žen a 2% mužů.

Graf 5: Myslíte si, že krásné ženy to mají v životě snazší?

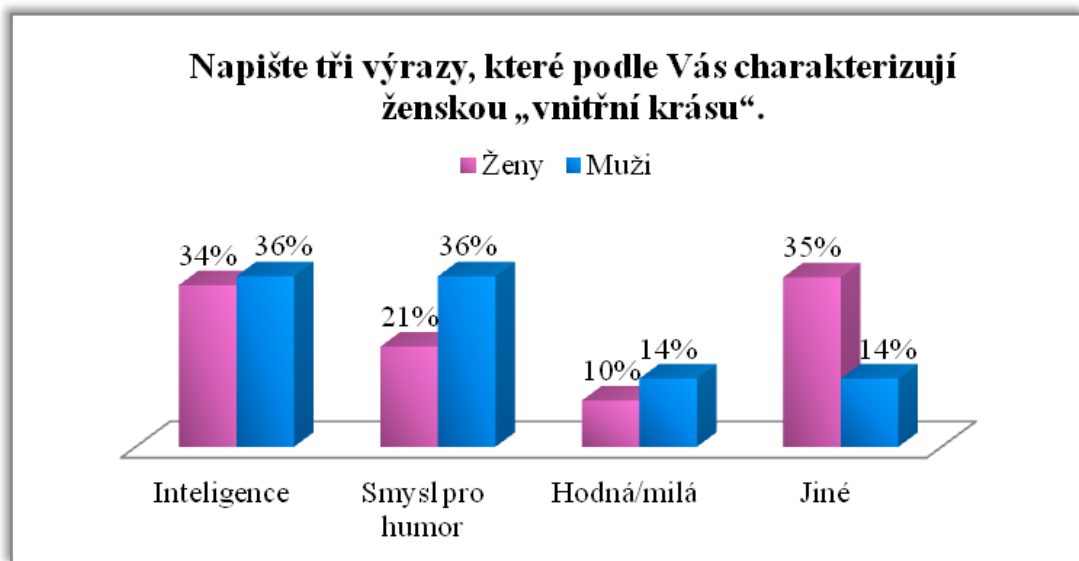

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 6: Napište tři výrazy, které podle Vás charakterizují ženskou „vnitřní krásu“.

Ze tří výrazů, které charakterizují ženskou vnitřní krásu, se u žen nejvíce opakovala inteligence (34%). Muži volili inteligenci a smysl pro humor shodně po 36%. Odpověď hodná/milá uvedlo 10% žen a 14% mužů. Zbylé odpovědi žen (35%) a mužů (14%) se neopakovaly a nebylo možné je blíže vyhodnotit.

Graf 6: Napište tři výrazy, které podle Vás charakterizují ženskou "vnitřní krásu".

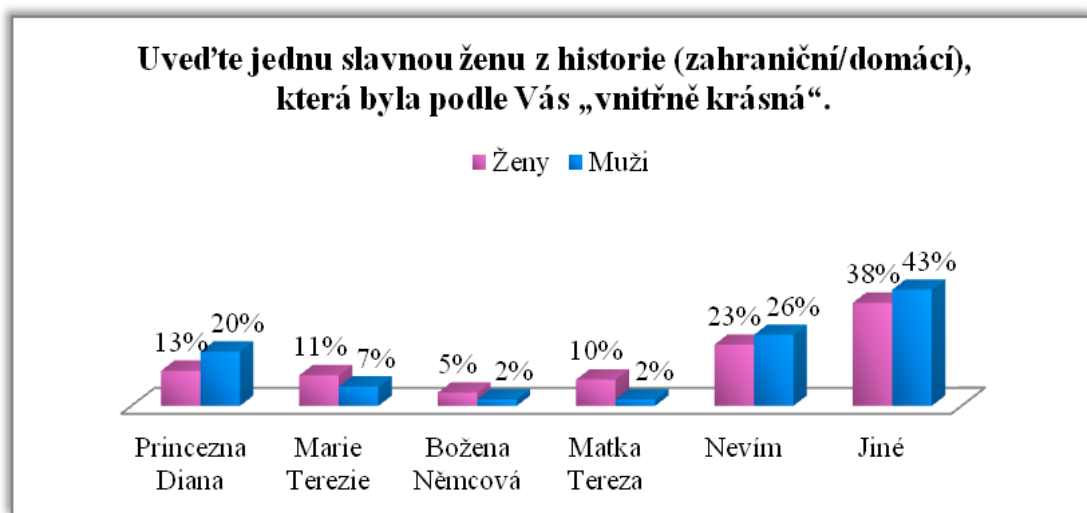

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 7: Uved'te jednu slavnou ženu z historie (zahraniční/domáci), která byla podle Vás „vnitřně krásná“.

Jako slavnou ženu historie nejčastěji ženy (13%) i muži (20%) uvedli princeznu Dianu. Dále 11% žen a 7% mužů napsalo Marii Terezii. Matku Terezu jmenovalo 10% žen a pouhá 2% mužů. Jako čtvrtá nejčastější odpověď se objevila Božena Němcová. Na žádnou vnitřně krásnou ženu z historie si nevzpomnělo 23% žen a 26% mužů. Ostatní odpovědi jednotlivých respondentů se neopakovaly a nedaly se blíže vyhodnotit.

Graf 7: Uved'te jednu slavnou ženu z historie (zahraniční/domáci), která byla podle Vás "vnitřně krásná".

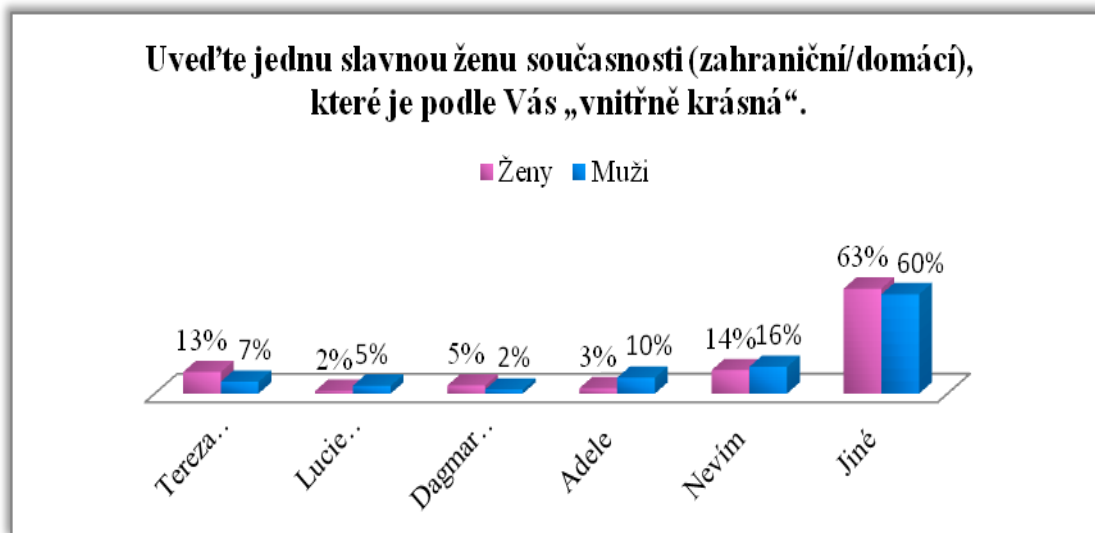

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 8: Uved'te jednu slavnou ženu současnosti (zahraniční/domáci), která je podle Vás „vnitřně krásná“.

Jako vnitřně krásnou ženu současnosti nejčastěji uvádělo 13% žen Terezu Maxovou. U mužů (10%) se nejvíce objevovala zpěvačka Adele. Dále ženy (5%) uváděly Dagmar Havlovou, muži ji uvedli ve 2% případech. Několikrát se u žen (2%) a mužů (5%) objevila Lucie Vondráčková. Na žádnou slavnou ženu současnosti, která disponuje svou vnitřní krásou, si nevzpomnělo 14% žen a 16% mužů. Většina žen (63%) i mužů (60%) zvolila úplně jiné osobnosti a ani v jednom případě se jméno neobjevilo více než jedenkrát.

Graf 8: Uved'te jednu slavnou ženu současnosti (zahraniční/domáci), která je podle Vás „vnitřně krásná“.

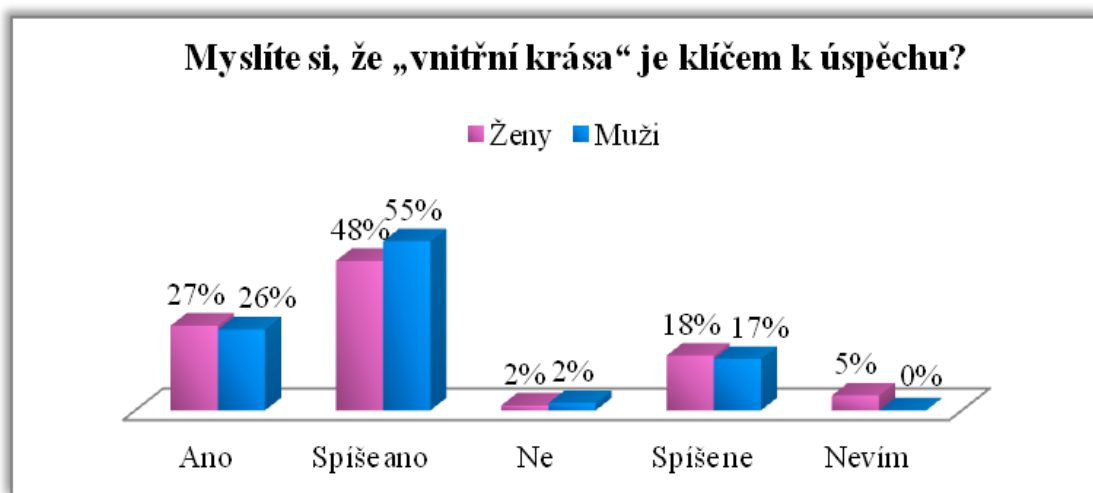

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 9: Myslíte si, že „vnitřní krása“ je klíčem k úspěchu?

Na tom, že vnitřní krása je klíčem k úspěchu, se shodlo 75% žen a 81% mužů. Zvolili tedy odpověď ano nebo spíše ano. Podle 20% žen a 19% mužů je tomu naopak. Uváděli tedy možnost ne nebo spíše ne. Otázku nedokázalo vyhodnotit 5% žen. Každý z mužů si vybral jednu z nabízených odpovědí.

Graf 9: Myslíte si, že „vnitřní krása“ je klíčem k úspěchu?

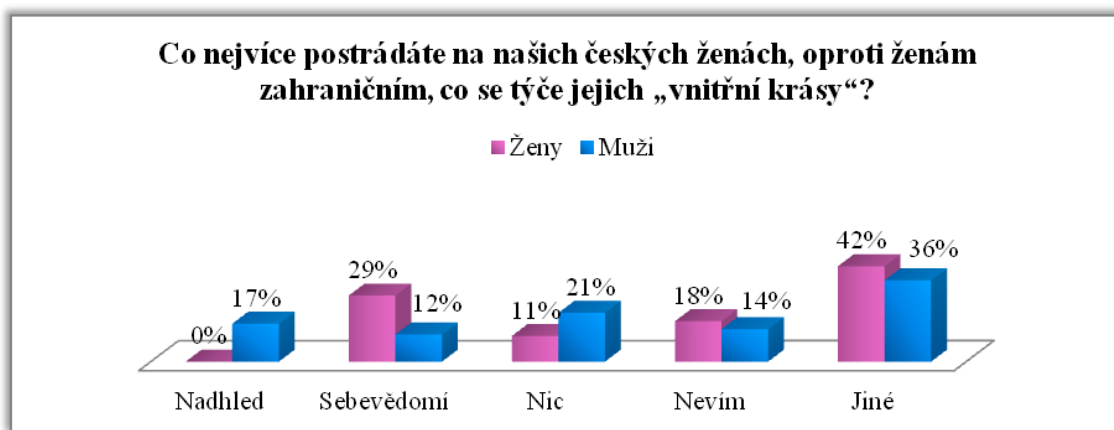

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 10: Co nejvíce postrádáte na našich českých ženách, oproti ženám zahraničním, co se týče jejich „vnitřní krásy“?

Podle 29% dotazovaných žen naše české ženy nejvíce postrádají sebevědomí. Stejně odpovědělo jen 12% mužů. Podle 17% mužů ženám nejvíce chybí nadhled. Tuto odpověď uváděli jen muži, ženy nikoliv. Odpověď, že české ženy nic nepostrádají uvedlo 11% žen a 21% mužů. Na otázku nedokázalo konkrétně odpovědět 18% žen a 14% mužů. Většina žen i mužů však odpovídala velmi rozdílně, jejich odpovědi se nijak neshodovaly, a proto nebylo možné je blíže vyhodnotit.

Graf 10: Co nejvíce postrádáte na našich českých ženách, oproti ženám zahraničním, co se týče jejich „vnitřní krásy“?

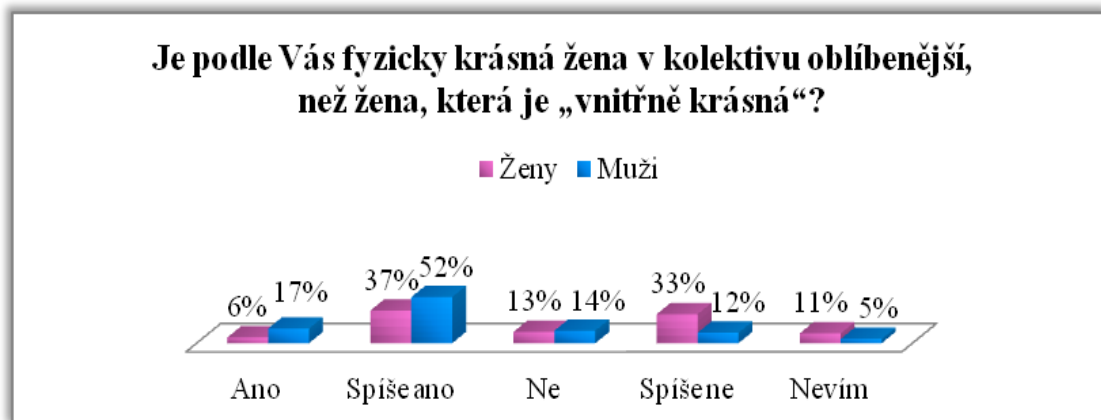

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 11: Je podle Vás fyzicky krásná žena v kolektivu oblíbenější, než žena, která je „vnitřně krásná“?

Na tuto otázku odpovědělo ano a spíše ano 43% žen a 69% mužů, tedy v případě mužů to byla většina. Většina žen, tedy 46%, zvolila odpověď ne a spíše ne. Muži se takto rozhodli jen ve 26% případech. Nedokázalo odpovědět 11% žen a 5% mužů.

Graf 11: Je podle Vás fyzicky krásná žena v kolektivu oblíbenější, než žena, která je „vnitřně krásná“?

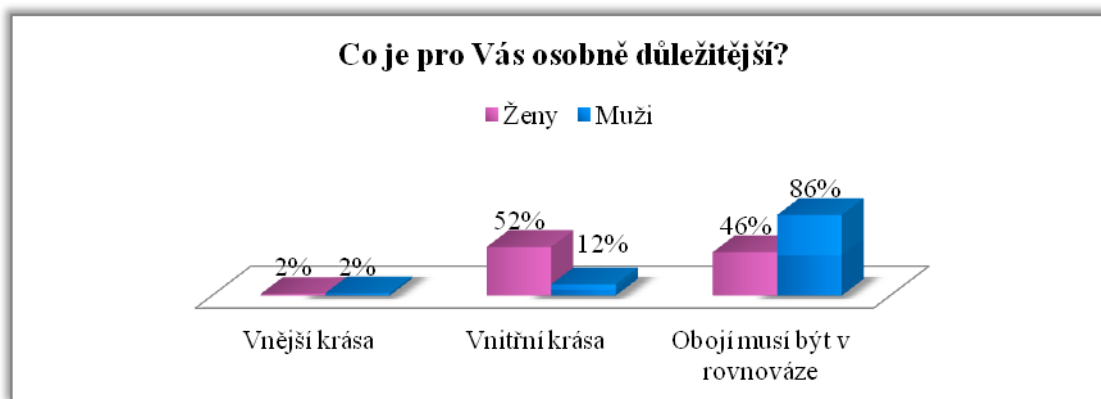

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

Otázka č. 12: Co je pro Vás osobně důležitější?

Pro většinu žen (52%) je důležitější vnitřní krása člověka. Pouze 12% mužů zvolilo tuto odpověď. Většina mužů (86%) označila za nejdůležitější, že krása vnější musí být v rovnováze s krásou vnitřní. Takto se rozhodlo i 46% žen. Pro 2% žen i 2% mužů je nejvíce důležitá samotná vnější krása.

Graf 12: Co je pro Vás osobně důležitější?

Zdroj: autor práce (vlastní šetření)

10.5 Vyhodnocení cílů a hypotéz

10.5.1 Vyhodnocení cílů

Otázky byly pokládány tak, aby objasnily stanovené cíle a potvrdily, či vyvrátily stanovené hypotézy.

Hlavním cílem empirického šetření bylo zjistit, co je zvlášť pro ženy a zvlášť pro muže důležitější. Zda je to krása vnější, či krása vnitřní. K tomu, aby tento cíl mohl být zjištěn, byly položeny následující otázky: *Jakou roli hraje vnější krása člověka ve Vašem životě? Je pro Vás při výběru partnera vnější krása rozhodující? Co je pro Vás osobně důležitější?* Dotazováním bylo zjištěno, že pro většinu žen i mužů hraje vnější krása v jejich životech důležitou roli. Při výběru partnera je vnější krása rozhodující jednoznačně pro muže. Vyjádřilo se tak 84% mužů. Pro 50% žen je vnější krása při výběru partnera rozhodující, ale pro 47% žen rozhodující není. Dále pro 52% žen je důležitější vnitřní krása člověka a pro 46% by měla být v rovnováze s krásou vnější. Pro rovnováhu se rozhodlo 86% mužů. Z těchto odpovědí vyplývá, že pro muže je vnější krása o něco přednější než pro ženy. Nicméně se mezi jednotlivými pohlavími neobjevil rapidní rozdíl.

Dalším cílem bylo zjistit, jaký je současný vzor a ideál ženské krásy z pohledu žen a mužů zvlášť. K tomuto cíli byly položeny otázky: *Jaká je podle Vás ideální ženská postava? Kdo je podle Vás v současné době vzorem ženské vnější krásy?* Z grafů bylo zjištěno, že pro většinu žen (76%) i většinu mužů (83%) je ideální postava štíhlá. Podle většiny žen (52%) i většiny mužů (69%) jsou současným vzorem krásy herečky a zpěvačky. Z těchto odpovědí je viditelné, že se ženy s muži spíše shodovali a obě pohlaví nevidí výrazně jiný ideál ženské krásy než ten druhý.

Dalším stanoveným cílem bylo prozkoumat, jestli si respondenti myslí, že krásné ženy to mají v životě snazší. Odpověď ano či spíše ano zvolilo 86% žen a 98% mužů. Tudíž většina všech respondentů je toho názoru, že fyzicky krásné ženy to mají v životě jednodušší.

Co si respondenti představují pod ženskou vnitřní krásou? Nejčastějšími odpověďmi byla mezi ženami inteligence (34%), pro muže pak inteligence (36%) a smysl pro humor (36%). Dále uváděli ženy i muži jako charakteristický rys vnitřní krásy „hodnost, milost“. Další odpovědi se nijak neshodovaly. Tudíž pro vnitřní krásu je pro většinu respondentů charakteristická inteligence a smysl pro humor.

Dále bylo stanoveno zjistit, zda ženy a muži dokážou jmenovat ženu, která disponovala či disponuje svou vnitřní krásou - v minulosti i současnosti. Ze současnosti ženy nejvíce uváděly princeznu Dianu (13%), Marii Terezii (11%) a Matku Terezu (10%). Muži jmenovali nejvíce princeznu Dianu (20%) a Marii Terezii (7%). Přesto si třetina žen i mužů nevzpomněla na žádné jméno. Většina lidí uváděla jména, která se dále neopakovala. Shoda prvních dvou žen je uspokojivá. Ze současných žen byla ženami nejčastěji jmenována Tereza Maxová (13%), u mužů převažovala zpěvačka Adele (10%). Stejně jako u žen z historie bylo uvedeno velké množství jmen, ale žádná se neopakovala.

Posledním cílem bylo prozkoumat, zda existuje něco, co ženy a muži na našich českých ženách postrádají z hlediska vnitřní krásy oproti ženám zahraničním. Z pohledu mužů, konkrétně v 21% případů, české ženy z hlediska vnitřní krásy nic nepostrádají. Podle 29% žen nemají sebevědomí. Dále 17% mužů uvedlo, že českým ženám chybí nadhled. Z žen takto neodpověděla žádná. I když opět většina žen i mužů jmenovala jednotlivé vlastnosti, které se téměř v žádných případech neshodovaly, můžeme říci, že muži jsou s vnitřní krásou Češek o něco málo spokojenější než ženy.

10.5.2 Vyhodnocení hypotéz

Hypotézy byly stanoveny na základě poznatků z teoretické části, kde je v každém historickém období uvedeno, jak tehdejší společnost nahlížela na ženskou krásu. Respondentům byly pokládány otázky týkající se vnější nebo vnitřní krásy. Nejdůležitější pro tento výzkum bylo zjistit, jak se na tyto dva druhy krásy dívá současná společnost a především, jak se od sebe liší názory žen a mužů na dané téma.

Hypotéza H1: „*Muži upřednostňují vnější krásu před krásou vnitřní.*“ Tato hypotéza se potvrdila jen z části. Na základě statistického šetření bylo zjištěno, že pro většinu mužů hraje vnější krásu v jejich životech velkou roli, a to nejen při výběru partnera. Z grafů vyplývá, že muži upřednostňují krásu vnější, ale ta samotná jim nestačí, musí být v rovnováze s krásou vnitřní. Dalo by se říci, že pokud by si muž vybíral partnerku, snažil by se najít v těch fyzicky krásných tu, která je i vnitřně krásná.

Hypotéza H2: „*Ženy upřednostňují vnitřní krásu před krásou vnější.*“ Tato hypotéza se potvrdila jen z části. Ženy se v pohledu na vnější a vnitřní krásu při výběru partnera rozdělily na dva tábory. Téměř polovina žen (52%) uvedla, že vnější krásu je

pro ně rozhodující a druhá část žen (47%) odpověděla, že pro ně rozhodující není. Z grafu číslo 12 vyplývá, že pro 52% žen, což je více než polovina, je na prvním místě vnitřní krása člověka a pro 46% žen musí být v rovnováze s krásou vnější.

Hypotéza H3: *„Ženy vidí ideál krásy v modelkách a extra štíhlých postavách.“* Tato hypotéza se nepotvrdila. I přesto, že část žen vidí vzor ženské krásy v modelkách, většina z nich ho hledá v herečkách a zpěvačkách. Z grafu číslo 3 jednoznačně vyplývá, že pro většinu žen je ideální postava štíhlá neboli „normální“.

Hypotéza H4: *„Charakteristickým rysem vnitřní krásy je čistota duše, dobrosrdečnost a empatie.“* Hypotézu dotazníkové šetření nepotvrdilo. Ženy i muži jako charakteristický rys vnitřní krásy nejčastěji uváděli inteligenci a smysl pro humor. Až třetí nejčastější odpovědi byly vlastnosti spojené s dobrosrdečností a empatií.

ZÁVĚR

Při závěrečném porovnání všech výše uvedených žen zjistíme, že Nefertiti byla jednou z nejznámějších žen starověkého Egypta. Její busta je vyfocena téměř v každé učebnici dějepisu. Od určité doby nejsou o jejím životě žádné zmínky. Víme tedy jen to, že byla velmi krásná. Naopak Kleopatra, která je uvedena na druhé straně měřítko jako příklad krásy vnitřní, je nejznámější panovnicí Egypta. Celý život se snažila osvobodit svou zemi od nadvlády Římanů.

V další etapě je uvedena Afrodita a Zenobie. Přestože Afroditu, bohyni lásky a věčného mládí, zná téměř každý, pro antické dějiny je významnější postavou právě Zenobie. I když Afrodita byla jako bohyně po celá staletí uctívána, je pouhou mytologickou bytostí, tudíž její krása ani nebyla skutečná. Kdežto Zenobiina krása, krása vnitřní, byla důležitá pro celé římské impérium.

Eleonora Akvitánská byla cílevědomá žena. Je považována za nejkrásnější ženu své doby. Prostřednictvím krásy si dokázala získat obdiv každého. I když jako jediná žena dokázala ovládnout velkou část území a byla královnou zároveň Anglie a Francie, dokázala za svým cílem jít tak tvrdě, že kvůli němu opustila manžela i své dcery. Naproti tomu Hildegarda z Bingen je v práci uvedena jako typický příklad krásy vnitřní. Údajně ovlivněna božím viděním sepsala mnoho knih o léčitelských metodách, které mnoha lidem ulevily od jejich zdravotních potíží, ba dokonce i zachránily život.

Markéta z Anjou byla též ctižádostivá a chtěla mít moc nad velkou částí anglického území. Svého muže dokázala natolik ovládat, že ji byl téměř podřízen. Vždy dosáhla, čeho chtěla a rozpoutala Válku růží. Přestože byla neobyčejně krásná, pro svou povýšenost byla mezi lidmi velmi neoblíbená. Na druhé straně Alžběta I. je jednou z nejznámějších panovnic v historii Anglie. Za své vlády z Anglie dokázala vybudovat mocnou metropoli, kde rozkvétal nejen obchod, ale i divadlo.

Markýza de Pompadour byla krásnou a nejoslnivější ženou na francouzském dvoře. Byla vychována tak, aby vždy dosáhla toho, čeho chtěla. Uměla ovládat krále a v podstatě všechny okolo sebe. Krása ji k tomu sloužila dokonale. Naopak Marie Terezie byla panovnicí, která vládla celému Rakousku-Uhersku. I když titulárním vládcem byl její manžel, chod říše řídila ona. Za svůj život prosadila mnoho pokrokových reforem.

Alžběta Bavorská byla představitelkou nevídané krásy a především jakousi předchůdkyní dnešních dívek s anorexií. Je typickým příkladem, kdy žena za touhou po dokonalém těle je schopna udělat cokoli. Charlotte a Emily Brontëovy byly nejčtenějšími spisovatelkami svého období. Jejich díla se zapsala do dějin literatury a dodnes patří některá z nich mezi povinnou četbu na školách. Výrazně přispěly do formování literární románové tvorby 19. století.

Marilyn Monroe je dodnes velmi známou herečkou a zpěvačkou. Byla hvězdou filmových pláten a především bulvárních časopisů. Byla ideálem krásy své doby a dodnes ji napodobují některé dívky účesem a stylem v oblékání. Matka Tereza zasvětila svůj život pomoci potřebným lidem a celá dlouhá léta se snažila zlepšit jejich životní podmínky. Měla mnoho příznivců a její kongregace se postupně rozšiřovala do celého světa.

Tereza Maxová je typickým příkladem toho, že fyzická krása může být doplněna i krásou vnitřní. Tereza je úspěšná a krásná modelka, která našla smysl života v pomoci dětem. Založila svou vlastní nadaci na pomoc opuštěným dětem a dodnes ji věnuje většinu svého času. Oprah Winfrey patří mezi nejvlivnější lidi světa. Je to žena, která se prosadila v Americe nejen kvůli svému pohnutému osudu, ale především díky televiznímu pořadu, ve kterém se snaží psychicky podpořit a pomoci lidem s jakýmkoliv druhem trápení. Ať už jsou to celebrity nebo lidé z ulice, na každého si najde čas a poskytne ve své show radu. Dnes je jednou z nejbohatších žen světa a svými penězi pomáhá neskutečnému množství lidí, aby mohli vést lepší život.

Je tedy zřejmé, že nemůžeme popřít význam ani jedné z těchto žen, ale z historického hlediska je jasné, že krása vnitřní se zapsala do dějin mnohem tučnější čarou než krása vnější. Vždy se budou děti a studenti ve školách učit o těch významných ženách, které změnily svět. Každý se v budoucnosti ohlédne za krásou vnitřní, která měla určitý společenský prospěch či vliv.

Lidská krása nás provází už od pradávna. Je velmi řešeným tématem nejen současné doby, ale pravděpodobně také doby budoucí. V historii se na ni v každém období dívala společnost jinak. Stejně tak je tomu i dnes. Každý má jiné vnímání krásy. Záleží vždy na době, kultuře, osobním vkusu a dalších aspektech.

Z vyhodnocení dotazníku vyplývá, jak se na vnější a vnitřní krásu dívá současná společnost. Výsledky byly rozděleny na odpovědi žen a mužů. Bylo zjištěno, že mužům

o něco málo více záleží na kráse vnější. Nicméně krása vnitřní je pro ně také důležitá. Pro ženy je význam krásy vnitřní a vnější v rovnováze.

Nezanedbatelným jevem současnosti je krása fyzická ve smyslu businessu, tzn. soubojem všech módních značek, kosmetického průmyslu a služeb jako jsou plastické chirurgie, kosmetické a kadeřniceké salony a další. Populace touží být krásná a atraktivní a je připravena do svého vzhledu investovat spoustu času a peněz.

Jestli je v dnešní době důležitější krása vnější nebo vnitřní je věcí názoru. Jak řekl William Shakespeare: „*Krása tkví v oku pozorovatele*”. Každý se musí rozhodnout, co má pro něj větší váhu. Samozřejmě krása vnější je vidět jen navenek a je tou první, které si všimneme. K tomu, abychom mohli objektivně zhodnotit krásu vnitřní, musíme člověka poznat hlouběji. Rozhodně není záležitostí prvního pohledu jako krása vnější. Pokud s člověkem chceme žít nebo se s ním dlouhodobě přátelit, musíme se zaměřit spíše na jeho vnitřní kvality. Krása vnější je pomíjivá a časem se mění. Kdežto krása vnitřní bývá neměnná.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Berndl, K. a kolektiv. *Dějiny světa v obrazech*. Praha: Slovart, s. r. o., 2006. ISBN 80-7209-776-8

Burešová, J. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN: 80-244-0248-3

Eco, U. *Dějiny krásy*. 1. vyd. Praha: Argo, 2005. ISBN: 80-7203-677-7

Etcoff, N. *Proč krása vládne světu*. 1. vyd. Praha: Kolumbus, spol. s r.o., 2002. ISBN 80-7249-112-1

Felder, D. *100 nejvýznamnějších žen všech dob: v minulosti i současnosti*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2000. ISBN 80-242-0376-6

Floulkes, F. *Abeceda módy: rychlokurs v porozumění módním stylům*. Praha: Slovart, s. r. o., 2012. ISBN: 978-80-7391-602-2

Gold, C. *Královny, císařovny, konkubíny: Padesát mimořádných žen*. 1. vyd. Praha: DEUS, 2008. ISBN 978-80-87087-43-5

Gröbingerová, S. *Sisi a její rodina*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2007. ISBN: 978-80-249-0876-2

Gröbingerová, S. *Sisi: Moderní žena*. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s. – Ikar, 2009. ISBN: 978-80-249-1262-2

Horn, R. *Magické osobnosti uplynulých staletí*. 1. vyd. Liberec: Dialog, 2011. ISBN 978-80-7424-031-7

Chisholmová, J. – Miliardová, A. *Starověké civilizace: školní encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2003. ISBN 80-7237-091-X

Janáček, J. *Ženy české renesance*. 3. vyd. Praha: BRÁNA, s. r. o., 1996. ISBN 80-85946-25-4

Janoutová, V. *Zpověď topmodelek*. 1. vyd. Praha: Formát, 2000. ISBN: 80-86155-48-X

- Jonas, S. *Móda v proměnách času: značky, návrháři, oblečení: lexikon*. 1. vyd. Čestlice: Rebo, 2008. ISBN: 978-80-7234-857-2
- Kubů, N. *České země v době renesance*. 1. vyd. Praha: Albatros, a. s., 1994. ISBN 80-00-00108-X
- Kybalová, L. *Dějiny odívání: Barok a rokoko*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. ISBN 80-7106-144-1
- Kybalová, L. *Dějiny odívání: Renaissance*. Praha: NLN, s. r. o., 1996. ISBN 80-71-06-142-5
- Kybalová, L. *Dějiny odívání: Starověk*. Praha: NLN, s. r. o., 1998. ISBN 80-7106-145-X
- Kybalová, L. *Dějiny odívání: Středověk*. Praha: NLN, s. r. o., 2001. ISBN 80 80-7106-146-8
- Lněničková, J. *České země v době baroka*. 1. vyd. Praha: Albatros, a. s., 1994. ISBN 80-00-00066-0
- Lněničková, J. *České země v době obrození*. 1. vyd. Praha: Albatros, a. s., 1995. ISBN: 80-00-00375-9
- Milesová, L. *Ilustrovaný atlas světové historie*. 1. vyd. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996. ISBN 80-7180-144-5
- Oliphant, M. *Ilustrované dějiny světa: Od nejstarších dob do dneška*. 1. vyd. Praha: SVOJTKA a VAŠUT, 1996. ISBN 80-7180-164-X
- Procházka, V. *Příruční slovník naučný: 4. díl, S-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, 1967.
- Rejžek, J. *Marilyn Monroeová*. 1. vyd. Praha: Československý filmový ústav, 1987.
- Štěpánová, P. *Antické a biblické pojetí krásna: jako základ evropské kultury*. Brno: Petra Štěpánová – PETRA, 2010. ISBN 978-80-904752-0-5
- Vondruška, V. *Intimní historie od antiky po baroko*. 1. vyd. Brno: MOBA, s. r. o., 2007. ISBN 978-80-243-2672-6
- Zeman, J. *Žena a krása: K otázkám erotologické estetiky*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. ISBN 80-7041-352-2

Seznam použitých zahraničních zdrojů

Badel, Ch. a kolektiv. *Tvůrci světových dějin: od antiky po středověk: od r. 1800 př. n. l. do r. 1492*. 1. vyd. Bratislava: Mladé letá, s. r. o., 2002. ISBN 80-06-01238-5

Badel, Ch. a kolektiv. *Tvůrci světových dějin: od renesance po osvícenství: od r. 1492 do r. 1789*. 1. vyd. Bratislava: Mladé letá, s. r. o., 2003. ISBN 80-10-00075-2

Seznam použitých internetových zdrojů

Chlubný, J. *ANTIKA – Afrodita*. [online]. © 2004 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1425>

Na plovárně s Terezou Maxovou. [online]. © 1996-2013 [cit. 2013-3-2]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/205522160100002-na-plovarne-s-terezou-maxovou/>

Novotný, T. *Matka Tereza: Anděl z Kalkaty*. [online]. © 2006 - 2010 [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.dreamlife.cz/matka-tereza-andel-z-kalkaty/article.html?id=570>

Novotný, T. *Oprah Winfrey: z Popelky miliardářkou*. [online]. © 2006 - 2010 [cit. 2013-3-3]. Dostupné z: <http://www.dreamlife.cz/svet-uspesnych/media/oprah-winfrey-z-popelky-miliardarkou/article.html?id=201>

Oprah Winfreyová: Příliš emotivní a taky zvědavá. [online]. © 1999 – 2013 [cit. 2013-3-1]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/oprah-winfrey-0dx-/spolecnost.aspx?c=A120904_160533_spolecnost_jup

Oprah Winfrey zaplatila svému publiku zájezd, lidé křičeli nadšením. [online]. © 2013 [cit. 2013-3-1]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/oprah-winfrey-zaplatila-svemu-publiku-zajezd-lide-kriceli-nadsenim-1p6-/lide.aspx?c=A100914_095513_lide_pks

Postavení žen ve středověku a raném novověku. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?cisloclanku=2009020001>

Rozehnal, J. *Nefertiti*. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-26]. Dostupné z: <http://www.egyptologie.cz/56/nefertiti/>

Ženy a jejich postavení. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://ceskoslovenskahistorie.webnode.cz/news/zeny-a-jejich-postaveni-/>

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Jakou roli hraje vnější krása člověka ve Vašem životě?	63
Graf 2: Je pro Vás při výběru partnera vnější krása rozhodující?	64
Graf 3: Jaká je podle Vás ideální ženská postava?	64
Graf 4: Kdo je podle Vás v současné době vzorem ženské vnější krásy?	65
Graf 5: Myslíte si, že krásné ženy to mají v životě snazší?	66
Graf 6: Napište tři výrazy, které podle Vás charakterizují ženskou "vnitřní krásu".....	66
Graf 7: Uved'te jednu slavnou ženu z historie (zahraniční/domáci), která byla podle Vás "vnitřně krásná".	67
Graf 8: Uved'te jednu slavnou ženu současnosti (zahraniční/domáci), která je podle Vás „vnitřně krásná“.	68
Graf 9: Myslíte si, že „vnitřní krása“ je klíčem k úspěchu?	68
Graf 10: Co nejvíce postrádáte na našich českých ženách, oproti ženám zahraničním, co se týče jejich „vnitřní krásy“?	69
Graf 11: Je podle Vás fyzicky krásná žena v kolektivu oblíbenější, než žena, která je „vnitřně krásná“?	70
Graf 12: Co je pro Vás osobně důležitější?	70

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
Příloha B - Obrázky	V

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

1. Vaše pohlaví:

- a) Žena
- b) Muž

2. Váš věk:

- a) 18-20
- b) 21-30
- c) 31-40
- d) 41-50
- e) 51 a více

3. Jakou roli hraje vnější krása člověka ve Vašem životě?

- a) Zásadní
- b) Velkou, ale ne zásadní
- c) Malou
- d) Nemá pro mě žádný význam
- e) Nevím

4. Je pro Vás při výběru partnera vnější krása rozhodující?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nevím

5. Jaká je podle Vás ideální ženská postava?

- a) Postava modelky
- b) Štíhlá „normální“
- c) Sportovní
- d) Plnoštíhlá
- e) Nevím

6. Kdo je podle Vás v současné době vzorem ženské vnější krásy?

- a) Modelky
- b) Herečky, zpěvačky
- c) Úspěšné podnikatelky
- d) Političky
- e) Nevím

7. Myslíte si, že krásné ženy to mají v životě snazší?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nevím

8. Napište tři výrazy, které podle Vás charakterizují ženskou „vnitřní krásu“.

a) .....

b) .....

c) .....

9. Uved'te jednu slavnou ženu z historie (zahraniční/domácí), která byla podle Vás „vnitřně krásná“.

.....

10. Uved'te jednu slavnou ženu současnosti (zahraniční/domácí), které je podle Vás „vnitřně krásná“.

.....

11. Myslíte si, že „vnitřní krásu“ je klíčem k úspěchu?

a) Ano

b) Spíše ano

c) Ne

d) Spíše ne

e) Nevím

12. Co nejvíce postrádáte na našich českých ženách, oproti ženám zahraničním, co se týče jejich „vnitřní krásy“?

.....

13. Je podle vás fyzicky krásná žena v kolektivu oblíbenější, než žena, která je „vnitřně krásná“?

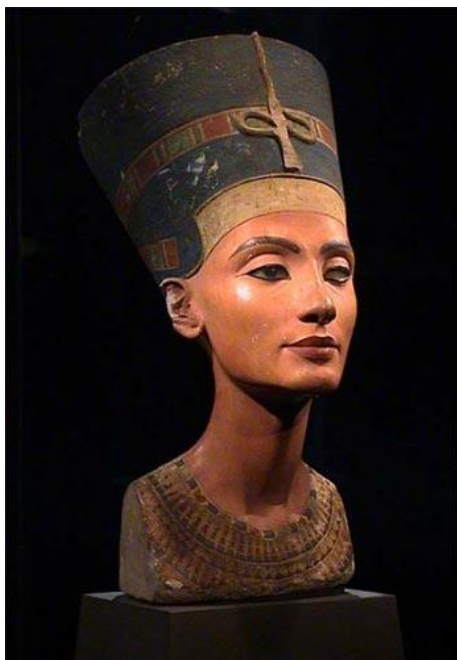
- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nevím

14. Co je pro Vás osobně důležitější?

- a) Vnější krása
- b) Vnitřní krása člověka
- c) Obojí musí být v rovnováze

Příloha B – Obrázky

Obrázek 1: Královna Nefertiti

Zdroj: *Královna Nefertiti*. [online]. © 2007 [cit. 2013-3-10]. Dostupné z:
<http://oko.yin.cz/6/kralovna-nefertiti/>

Obrázek 2: Řecký oděv – *chitón*

Zdroj: *Řecko*. [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-3-10]. Dostupné z:
<http://dejchaba.galerie.cz/3474689-recko#50157948>

Obrázek 3: Eleonora Akvitánská

Zdroj: *Eleonora Akvitánská kvůli manželově nevěře rozpoutala rodinnou válku.* [online]. © 2013 [cit. 2013-3-10]. Dostupné z: <http://www.knihy-a.cz/19410/eleonora-akvitanska-kvuli-manzelove-nevere-rozpoutala-rodinnou-valku>

Obrázek 4: Královna Alžběta I. v honosné renesanční róbě

Zdroj: *Alžběta I. Ryby pro královnu pannu.* [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-3-10]. Dostupné z: <http://czech.ruvr.ru/2011/05/18/50475081.html>

Obrázek 5: Ukázka složitých barokních účesů, obrovských klobouků a širokých sukní

Zdroj: *Dámské účesy v období baroka a rokoka*. [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-3-10].

Dostupné z: <http://www.omlazeni.cz/clanky/ucesy-baroka-rokoka.html>

Obrázek 6: Alžběta Bavorská – Sisi

Zdroj: Společenskovědní web Marka Šimoňáka. [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-3-10].

Dostupné z: http://simonak.eu/index.php?stranka=pages/h_k/12_2.htm

Obrázek 7: Marlene Dietrich – propagátorka pánského stylu v dámské módě

Zdroj: *30. léta Marlene-Dietrich-Style-1*. [online]. © 2013 [cit. 2013-3-10]. Dostupné z: <http://oblekni.se/historie-mody/30-leta/attachment/marlene-dietrich-style-1/#main>

Obrázek 8: Oprah Winfrey ve své show s Barackem Obamou a jeho ženou

Zdroj: *Oprah Winfrey: Královna talkshows a nejbohatší černoška na světě*. [online]. © 2013 [cit. 2013-3-10]. Dostupné z: <http://www.multilevel-marketing.cz/osobni-rozvoj/oprah-winfrey-kralovna-talkshows-a-nejbohatsi-cernoska-na-svete>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Barbora Tesařová

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Prezenční

Název práce: Historický vývoj ženské vnější a vnitřní krásy

Rok: 2010 - 2013

Počet stran textu bez příloh: 68

Celkový počet stran příloh: 8

Počet titulů českých použitých zdrojů: 28

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 2

Počet internetových zdrojů: 9

Počet ostatních zdrojů: 0

Vedoucí práce: PhDr. Soňa Štroblová